

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra nederlandistiky

**Vrijwilligerswerk met oriëntatie naar de vrijetijdsactiviteiten
van kinderen**

Volunteering with focus on children's leisure time activities

Bakalářská diplomová práce
Praktická nizozemská filologie

Autor práce: Karina Masaryková

Vedoucí práce: Mgr. Milan Kříž, PhD

OLOMOUC 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce Mgr. Minala Kříže, PhD a že jsem v ní uvedla veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje.

Verklaring:

Hierbij verklaar ik dat ik mijn scriptie zonder hulp van derden onder begeleiding van Mgr. Minala Kříže, PhD heb geschreven en dat ik alle gebruikte literatuur en andere bronnen heb vermeld.

V Olomouci dne .....

_____
Karina Masaryková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Milanu Křížovi, PhD a konzultantovi drs. Gerardu Hörchnerovi za jejich cenné rady, trpělivost a připomínky k obsahové stránce práce.

Dankbetuiging

Op deze plaats wil ik graag de begeleider van mijn scriptie, Mgr. Milan Kříž, PhD en drs. Gerard Hörchner bedanken voor hun adviezen, geduld en opmerkingen bij het maken van deze scriptie.

Inhoud

Inleiding	7
1. Vrijwilligerswerk als begrip	9
1.1.Drie sleutelkarakteristieken van het vrijwilligerswerk	9
1.2.Typen van vrijwilligerswerk	9
1.2.1.Fundamentele indeling van vrijwilligerswerk	9
1.2.2.Vanuit historisch gezichtspunt	10
1.2.3.Vanuit het gezichtspunt van de toekomstige ontwikkeling van het vrijwilligerswerk	10
1.2.4.Vanuit het oogpunt van tijdbesparing	11
1.2.5.Op grond van het belang van de vrijwilligers voor de vrijwilligersorganisatie	12
1.2.6.Vrijwilligerswerk volgens de Slowaakse wet	13
1.3.Karakteristieke gebieden van het vrijwilligerswerk	14
1.4.Motivatie voor vrijwilligerswerk	15
2. Vrijwilliger	17
2.1.Verklaring van begrip vrijwilliger	17
2.2.Wie kan er vrijwilliger zijn?	18
2.3.Slowakije vs. Nederland.....	20
2.4.De vrijwilligersorganisaties	21
3. <i>Úsmev ako dar</i> (Glimlach als geschenk)	23
3.1.Beschrijving	23
3.1.1.Motto	23
3.1.2.Onze filosofie	23
3.1.3.Geschiedenis.....	24
3.1.4.Van idee tot realiteit	24
3.2.Onze projecten en programma's	25

3.2.1. <i>Úsmev ako dar</i> in de kindertehuizen	25
3.2.1.1. Engelachtig programma.....	25
3.2.1.1.1. Engelen	26
3.2.1.2. Jonge volwassenen – SOS programma voor jonge volwassenen	26
3.2.1.3. Najmilší koncert roka (Het leukste concert van het jaar)	27
3.2.2. Stretnutie rodinného kruhu (Ontmoeting van de familiekring).....	27
3.2.3. Centrum van hulp voor pleeggezinnen.....	28
3.2.4. Club van de pleeggezinnen.....	29
3.3. Ik in <i>Úsmev ako dar</i> en de andere vrijwilligers	29
4. Vrijwilligersorganisatie voor kinderen uit kindertehuizen in Nederland	31
5. Systeem van hulp voor kinderen - Jeugdbescherming in Slowakije en Nederland	32
5.1. Het gezin	32
5.2. Redenen voor de uit-huis-plaatsing van kinderen uit hun biologische gezin	33
5.3. Pleegouders en pleegzorg	34
5.4. Hoe kunnen mensen pleegouders worden in Slowakije en in Nederland.....	37
5.5. Sanering van de bedreigde gezinnen - Instituten	41
5.5.1. Globale beoordeling van het leven van de ouders en de kinderen	41
5.5.2. Plan van het sociale werk	41
5.5.3. De realisatie van het plan van sociaal werk	42
5.5.4. De controle op de realisering van het sociale plan.....	42
5.5.5. Globale beoordeling van het leven van de ouders en de kinderen.....	43
5.5.6. Afloop van de sanering.....	43
5.6. Sanering van de bedreigde gezinnen - <i>Úsmev ako dar</i>	44
5.6.1. Respect voor het gezin	44
5.6.2. Theorie van de relatieverbinding.....	44
5.6.3. Psychosociale theorie over de ontwikkeling van het kind	45
5.6.4. Filosofie en basisprincipes van het opleidingsprogramma PRIDE	45

5.6.5.Kennis van de relevante wetgeving.....	46
5.6.6.Principes van het teamwerk.....	46
Conclusie en slotopmerking.....	47
Resumé.....	49
Resümee.....	50
Anotace	52
Bronnen.....	53

Inleiding

Iedereen weet, dat de toekomst altijd toebehoort aan de kinderen. Zij zijn de grondstenen, waarop wij ons toekomstige leven kunnen bouwen. Kinderen zijn maar heel fragiel. Wij moeten hen beschermen tegen alles, wat hen schade kan doen. Dat geldt ook voor de ouders en omgeving, waarin de kinderen opgroeien. Bij slechte invloed op kinderen in het gezin of bij directe bedreiging moeten de kinderen uit huis geplaatst worden. De kinderen worden weggehaald en ergens anders ondergebracht. Dit proces kan voor de kinderen heel stressvol zijn en kan een negatieve invloed op hun leven hebben.

Om de negatieve invloed op het leven van de kinderen te verminderen kunnen soms in dit proces enige vrijwilligersorganisaties uitgenodigd worden. Het doel van deze bachelorscriptie is het vergelijken van twee organisaties. Eén in Slowakije en een in Nederland, die een gelijk programma voor de hulp van kinderen in kindertehuizen hebben. De organisatie in Slowakije is *Úsmev ako dar*. De tweede organisatie is na communicatie per mail met verschillende organisaties in Nederland gekozen.

Deze thema heb ik gekozen, omdat ik zelf in de organisatie *Úsmev ako dar* als vrijwilliger werk en omdat ik zie, dat ons werk zinvol is. Ik ben zelf naar de kindertehuizen gegaan om met de kinderen te spelen en er voor hen een mooie dag van te maken. De kinderen weten, dat zij ons kunnen vertrouwen. De professionele werkers in *Úsmev ako dar* kunnen de gezinnen hun zware situatie helpen beheersen. Ik wil in mijn bachelorscriptie laten zien, dat zonder deze organisaties zou de zware situatie van de kinderen en hun ouders nog veel zwaarder zou zijn.

Mijn bachelorscriptie wil ik in vijf stukken verdelen. Ten eerste wil ik theoretisch over het vrijwilligerswerk onder verschillende aspecten schrijven. In het tweede deel wil ik over het begrip vrijwilliger schrijven. Het gaat over de verklaring van dit begrip en de voorwaarden, waaraan men moet voldoen om als vrijwilliger te kunnen werken. In dit deel wil ik ook statistieken van Nederland en Slowakije over het aantal van de vrijwilligers in deze twee landen gebruiken. Het derde deel zal uit de beschrijving van de organisatie *Úsmev ako dar* bestaan. Hier kan men de beschrijving van onze programma's en projecten, zoals mijn werk in deze organisatie vinden. In het vierde deel wordt dan zo'n organisatie in Nederland beschreven. In de laatste deel wil ik over de jeugdbescherming in Slowakije en Nederland schrijven.

Het is belangrijk, dat de kinderen in een gezin kunnen opgroeien. Het beste is, dat de kinderen thuis bij hun eigen ouders kunnen zijn. Als dit niet mogelijk is, is het beter als zij in een pleeggezin kunnen opgroeien. Bij het laatste helpen de vrijwilligersorganisaties. Zij ondersteunen opleiding van de mensen voor hun toekomstige werk als pleegouders, maar zij kunnen ook de bedreigde gezinnen helpen, waarbij het kind niet uit huis geplaatst wordt.

1. Vrijwilligerswerk als begrip

1.1. Drie sleutelkarakteristieken van het vrijwilligerswerk

1. Vrijwilligerswerk is een activiteit, die primair niet voor financiële winst wordt verricht, hoewel de vrijwilligersactiviteiten een vergoeding van eigen kosten of een symbolische beloning kunnen inhouden, die met de uitvoering van de vrijwilligersactiviteiten samenhangen.
2. Vrijwilligersactiviteiten worden vrijwillig volbracht, op basis van de individuele, vrije wil, hoewel er ook verschillende schoolactiviteiten bij worden betrekken.
3. Vrijwilligersactiviteiten brengen profijt voor iemand anders dan voor de vrijwilliger of zijn tot nut van het algemeen, terwijl er wordt erkend, dat zij een belangrijke positieve waarde voor de vrijwilliger hebben.¹

1.2. Typen van vrijwilligerswerk

Zoals Bundzelová (2004) schrijft, ten eerste is het belangrijk om te zeggen, dat niet elk werk, waarvoor de mens geen loon krijgt, vrijwilligerswerk is. Bijvoorbeeld huishoudelijke arbeid wordt tot nu toe niet betaald. Toch kunnen wij huishoudelijke arbeid niet tot vrijwilligerswerk rekenen. Als wij over vrijwilligerswerk spreken, denken wij niet aan de soort van het vrijwilligerswerk “vandaag help ik jou, morgen help jij mij” dat Jiří Tošner als burenhulp heeft beschreven.

1.2.1. Fundamentele indeling van vrijwilligerswerk

De eerste vorm van het vrijwilligerswerk is de **liefdadigheid**, soms wordt de term **filantropie** gebruikt. De ontvanger van de hulp is vaak geen lid van de groep waartoe de gever behoort. Liefdadigheid houden wij voor een van de burgerlijke deugden. Liefdadigheid kunnen we in twee verschillende vormen tegenkomen. In het donateurschap (donatie) en in het vrijwilligerswerk.

Het **donateurschap** is een relatief duidelijk begrip. Het handelt over de geldelijke en niet geldelijke geschenken bestemd direct voor de hulpbehoevende

---

¹ BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta e.a., Tretí sektor a mimovládne organizácie, Banská Bystrica: Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2009, ISBN 978-80-8083-805-8, p. 71

burgers of tot nut van het algemene doel door middel van inzamelingen of fondsen. Het begrip **vrijwilligerswerk** is niet zo duidelijk. Voor het vrijwilligerswerk met oriëntatie op familie, kennissen/vrienden en burens kennen we het begrip burgerlijke- of **burenhulp**. Voor het vrijwilligerswerk, dat gewoonlijk binnen het kader van een gemeenschap gebeurt, gebruiken wij het begrip: “Wederzijds **nuttig vrijwilligerswerk**”.²

1.2.2. Vanuit historisch gezichtspunt

In de historische ontwikkeling kunnen we twee primaire modellen opmerken. De eerste en oudste vorm is de **Europese vorm van het vrijwilligerswerk**, waarbij vrijwilligers op basis van de gezamenlijke belangstellingen samenkomen in een natuurlijke gemeenschap zoals kerk of sport- of kinderorganisaties. Aan de andere kant is er de jongere vorm, de **Amerikaanse vorm van het vrijwilligerswerk – de manager-vorm**, waarbij professionele vrijwilligerscentra op zoek gaan naar altruïstisch denkende mensen en hun vrijwilligerswerk in hun centra aanbieden. Dit centrum is gebaseerd op basis van de inzet van professionele mensen, die genoeg sociaal gevoel hebben om succesvol hun helpend beroep te kunnen volbrengen.³

1.2.3. Vanuit het gezichtspunt van de toekomstige ontwikkeling van het vrijwilligerswerk

In deze categorie onderscheiden we twee vormen van vrijwilligerswerk. Het eerste is vrijwilligerswerk, dat “**van beneden naar boven**” ontstaat. Dit vrijwilligerswerk is op basis van een informele groep van vrienden opgericht, die gezamenlijk aan het werk gaan en die zich geleidelijk tot een informele structurele groep en later tot een geregistreerde organisatie ontwikkelen. Op deze manier startten na 1989 een aantal non-profitorganisaties en bewegingen.

Sommige van deze organisaties en bewegingen hielden op te bestaan, sommige bleven alleen maar op vrijwillig niveau, maar de meeste van hen zijn vandaag de dag

---

² TOŠNER, Jiří. SOZANSKÁ, Olga. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. 2e druk Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-178-6, p. 18

³ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích (2006), p. 19

een onmisbaar deel van non-profit sector als een functionele en nuttige burgergroepering.⁴

De tweede soort vrijwilligerswerk is die, die “**van buiten naar binnen**” werkt. In dit geval gaat het over een structurele organisatie, waarin professionals werken. Deze organisaties besluiten samen te werken met vrijwilligers. Het gaat over bejaardentehuizen, ziekenhuizen en scholen. Organisaties, die een heldere visie op hun roeping en professionele management hebben en die er in slagen de verlegenheid en vrees van de vrijwilligers te overwinnen, zijn snel en effectief in staat het vrijwilligerswerk als een onafscheidelijk deel van hun werk te aanvaarden.⁵

1.2.4. Vanuit het oogpunt van tijdbesparing

In deze categorie kunnen we verschillende soorten van het vrijwilligerswerk vinden. Ten eerste gaat het over het **vrijwilligerswerk bij eenmalige acties** (campagnes, inzamelingen en benefietconcerten etc.), die één of meer keren per jaar georganiseerd kunnen worden. Deze acties bieden tevens de kans om nieuwe vrijwilligers te werven, die niet meer dan enkele malen per jaar tijd hebben. In zo’n geval is er meestal alleen maar een mondelinge afspraak tussen de organisatie en vrijwilliger. In de tweede plaats gaat het in deze categorie over **de langdurige vrijwillige hulp**, die bij herhaling en regelmatig verleend wordt – bijvoorbeeld drie keer een uur per week tijdens een heel jaar. Het gaat over een veel voorkomende vorm van een vrijwillige verplichting, die voor een vrijwilliger realiseerbaar is en voor een organisatie nuttig is vanwege haar regelmatigheid. Een derde vorm van het vrijwilligerswerk is de **vrijwillige dienst**. Deze vrijwillige dienst kennen we als een vrijwillige verplichting, die de vrijwilligers maanden of jaren, meestal in buitenland op zich nemen. Hier speelt de voorbereiding van de vrijwilliger voor zijn missie met inbegrip van de reiskosten, kosten voor zijn verblijf in buitenland en andere mogelijke kosten als ziektekostenverzekering en sociale verzekering en andere kosten in verband met zijn zending, een grote rol. Vrijwillige dienst is professioneel georganiseerd. De kosten voor de realisering zijn vaak groot.

---

⁴ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích (2006), p. 19

⁵ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích (2006), p. 19

1.2.5. Op grond van het belang van de vrijwilligers voor de vrijwilligersorganisatie

Wij kunnen ook over de omvang van het gebruik van vrijwilligers in de organisaties spreken.

Eerste categorie is de organisatie, die in hun werk **van vrijwilligers afhankelijk** zijn. Naast de kleine groep van de professionals nemen bij de realisering van de hoofddoelen ook vooral vrijwilligers deel. Dit type vrijwilligerswerk is kenmerkend bijvoorbeeld voor humanitaire acties, voor milieubewegingen en campagnes. De vrijwilligers zijn in dit geval de beslissende kracht van de vrijwilligersorganisatie. Zonder deze vrijwilligers zou er geen mogelijkheid zijn om de acties, waarmee de organisaties zich presenteren, uit te voeren.

De **tweede categorie** vormen de vrijwilligers, die de activiteiten samen met de professionals doen. Het vrijwilligerswerk is niet de basis van de activiteit van de organisaties. Dit type zien we in de sociale voorzieningen en de gezondheidsorganisaties. De vrijwilligers doen mee aan de verwerving van de financiële middelen, zij helpen met strijkwerk, zij regelen de recepties, zij verschaffen de gang van zaken in de vrijwillige winkels, helpen met financiële administratie, soms met het opruimen en vele andere activiteiten. Dat betekent, dat als deze activiteiten niet door de vrijwilligers gedaan zouden worden, de professionals het zouden moeten doen. Bij dit type samenwerking dragen de vrijwilligers bij aan de verlaging van de financiële kosten van organisatie.

De **laatste categorie** vormen de vrijwilligers, die voor de gang van zaken in de organisatie niet onmisbaar zijn, maar zij helpen bij het verhogen van de kwaliteit van het werk in de organisatie en dragen bij aan een soepele gang van zaken. Het gaat om activiteiten als bijvoorbeeld wandelingen met de cliënten, artistieke en taalkundige clubs en andere vrijetijdsactiviteiten. De vrijwilligers leveren hier de aanvulling van de diensten of verhoging van de kwaliteit maar de organisatie zou zonder hen gewoon haar activiteiten ontplooiën, maar op een lager kwaliteitsniveau.⁶

---

⁶ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích (2006), p. 39

1.2.6. Vrijwilligerswerk volgens de Slowaakse wet

In 2011 werd het vrijwilligerswerk in Slowakije bij wet geregeld. In de Slowaakse wet zijn de karakteristieke gebieden van het vrijwilligerswerk op de volgende wijze gedefinieerd:

“ De vrijwilliger doet het vrijwilligerswerk vooral voor:

- a) Mensen die gehandicapt zijn, vreemdelingen en mensen zonder staatsburgerschap, mensen tijdens uitvoering van de gevangenisstraf of mensen onder beschermende zorg, voor mensen die verslaafd aan drugs zijn of aan de andere verslavingen lijden, voor kinderen waar geen normale zorg voor beschikbaar is, voor mensen, die op verzorging van andere mensen aangewezen zijn, voor senioren, voor personen die onder huiselijk geweld lijden of voor werkloze mensen of bij het ontplooiën van activiteiten voor het algemeen nut en andere activiteiten op sociaal gebied en op het terrein van de gezondheidszorg
- b) In de informele educatie bij het werk met jongeren en bij de gespecialiseerde activiteiten in het werk met jongeren
- c) Bij het opruimen van de gevolgen de natuurrampen en milieurampen, bij de verlening van de humanitaire hulp, bij lijfsbehoud en het behoud van gezondheid, in de Bescherming Burgerbevolking, in de bescherming tegen brand en bij de uitvoering van de ontwikkelingsprogramma's in kader van projecten van binnenlandse, buitenlandse en internationale organisaties
- d) Bij vorming, bescherming, behoud of verbetering van het milieu, bij zorg voor bescherming en behoud van cultureel erfgoed en bij het organiseren van culturele, sportieve, charitatieve, educatieve en volksontwikkelingsactiviteiten
- e) Bij het verwijderen van vormen van sociale en economische achterstelling, op grond van leeftijd of gezondheidshandicap en die bijdragen aan het garanderen van de gelijke kansen in praktijk.
- f) Bij de integratie van de mensen, die in een sociaal uitgesloten gemeenschap leven, in de gemeenschap, vooral bij het verwijderen van alle vormen van achterstelling
- g) Bij administratief werk voor het openbaar bestuur. ⁷

---

⁷ Zákon NRSR č. 406/2011 z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1.3. Karakteristieke gebieden van het vrijwilligerswerk

Het boek van Jiří Tošner laat ons verschillende gebieden zien, waarin de vrijwilligers werken.

Het eerste gebied zijn **milieuactiviteiten**. De organisaties op dit gebied behoren tot de best georganiseerde organisaties o.a door hun verbinding met het internationale net van vrijwilligersorganisaties. Zij werken ook aan de oplossing van de politieke kant van de problemen.

Tot het tweede gebied behoren **de humanitaire organisaties en de organisaties voor de bescherming van de mensenrechten**. Deze vrijwilligers helpen meestal in een oorlogsgebied en in de gebieden, die door een natuurramp getroffen worden.

Het derde gebied vormen de vrijwilligers, die op **sociaal en sanitair gebied** werken. Dit is één van die gebieden, die niet alleen gekenmerkt worden door het gebruik van vrijwilligers, maar ook door het overnemen van diensten die vroeger niet door de staat verricht werden. Op dit gebied is het nodig om naast vrijwilligers ook professionals te gebruiken om betere coördinatie bij het werk tot stand te brengen.

Het vierde gebied is het **culturele gebied**. Hier werken duizenden vrijwilligers. Een aantal van hen richt zich op de revitalisatie van gebieden en bescherming van monumenten. Hun werkzaamheid is gewoonlijk regionaal gebonden en zij wordt door de regionale voorwaarden en behoeften bepaald. Vaak zijn het vrijwilligers die werken aan een concreet monument, bijvoorbeeld aan een burcht, een kasteel, een theater, een galerie of een museum.

Het vijfde gebied vormen **de sport- en onderwijsactiviteiten**. In tegenstelling tot de andere landen Europese Unie en USA, waar de vrijwilligers deelnemen aan het schoolgebeuren, vooral bij de kinderen in basisschool en bij de kinderen met de opleidings- en opvoedingsproblemen, werken in Tsjechië en Slowakije de vrijwilligers op dit gebied vaak buiten schoolverband aan vrijetijdsactiviteiten mee. In Tsjechië en in Slowakije vinden deze activiteiten vaak in de vorm van clubs plaats.

Het laatste gebied vormt **de vrijwillige dienst in het buitenland**. Bij deze vorm sturen de organisaties vrijwilligers naar andere landen. De soorten vrijwilligerswerk onderscheiden zich naar de organisatie, die de vrijwilligers sturen. Meestal gaat het over

jonge mensen, die in het buitenland deel nemen aan “werkkampen” of daar gedurende langere tijd blijven.⁸

1.4. Motivatie voor vrijwilligerswerk

Jiří Tošner heeft in zijn boek de motivatie van de vrijwilligers in drie categorieën ingedeeld. Het gaat over een **conventionele, wederkerige en niet ontwikkelde motivatie**. De motivatie heeft een **conventioneel karakter**, als iemand vrijwilliger wordt vanuit de morele normen van zijn naaste omgeving of de gemeenschappelijke informele principes in de gemeenschap. **De wederkerige motivatie**, zoals we al aan de naam kunnen zien, is de motivatie, waar de vrijwilliger zulke elementen zoekt, welke ook voor hem nuttig kunnen zijn. De mensen die wederkerig gemotiveerd zijn, zien hun werk als verbinding van het goede voor hen en het goede voor de ander. **De niet ontwikkelde motivatie** is motivatie, die zich tot die elementen beperkt, op basis van die zich de vrijwilliger beslist. Het gaat over elementen zoals het vertrouwen in de vrijwilligersorganisatie, waarvoor ze zouden werken, overtuiging van zinvolheid van het vrijwilligerswerk en het gevoel, dat zij meewerken aan de verbreiding van het goede doel.⁹

Jiří Tošner schrijft ook over de negatieve motivatie van de vrijwilligers. Het gaat over negen aspecten van de negatieve motivatie:

1. Medelijden, die tot degradatie van een cliënt leiden kan
2. Niet passende en onnodige nieuwsgierigheid
3. Hulp, die uit het gevoel van een verplichting voortgekomen is
4. Poging om iets te verdienen
5. Het verlangen zich op te offeren, een persoonlijk ongeluk, waarmee een kandidaat geen raad weet en waarvoor hij zijn eigen geestelijk evenwicht zoekt in het helpen van anderen
6. Eenzaamheid en een daaruit voortvloeiende behoefte aan vriendschap
7. Gevoel van eigen belangrijkheid of onvervangbaarheid
8. Gebrek aan zelfrespect en daarmee verbonden een verlangen om nog armere mensen te ontmoeten
9. Heerszucht, het verlangen over andere mensen te heersen.

---

⁸ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích (2006), p. 21

⁹ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích (2006), p. 47

In al deze gevallen houdt de inspanning om te helpen het echte verlangen naar macht geheim. Deze motivaties kunnen de goede naam van de organisatie of de goede relaties tussen de vrijwilligers beschadigen.¹⁰

Het Vrijwilligerswerk heeft enkele **voordelen** voor de vrijwilligers, die voor de vrijwilligers als de **positieve motivatie** kunnen dienen. Deze Voordelen heeft Svidroňová in haar discussiebijdrage beschreven.

1. Het vrijwilligerswerk verhoogt het menselijke potentieel – door de vrijwilligersactiviteiten kunnen mensen nieuwe informatie, kennis en ervaringen krijgen of verdiepen en dat verbeteren, wat zij al kunnen.
2. Het vrijwilligerswerk verhoogt de kwaliteit van het dagelijkse leven - Het geeft de mogelijkheden voor zelfrealisatie. De vrijwilliger kan dat uitvoeren, wat voor hem zinvol is en wat hij leuk vindt.
3. Het vrijwilligerswerk versterkt de solidariteit en verbetert de intermenselijke relaties – Door deelname aan de vrijwilligersactiviteiten kan men nieuwe relaties vinden en nieuwe contacten krijgen.
4. Het vrijwilligerswerk is gebaseerd op de persoonlijke motivatie en vrije beslissing – in tegenstelling tot een betrekking. De vrijwilliger beslist uit vrije wil, aan welke activiteiten hij deelneemt en waar hij tevreden over is.¹¹

In de laatste jaren kunnen wij zien, dat de participatie van de mensen in het Slowakije daalt. De redenen hiervoor heeft Martin Bútorá in zijn boek beschreven. Een van deze redenen is, dat de mensen zien, hoe veel moeite en tijd een poging tot verandering van de situatie in de maatschappij kost¹². Daarom is het belangrijk om steeds opnieuw nieuwe vormen van positieve motivatie voor de mensen te zoeken.

Eén van de factoren voor motivatie kan dat zijn, wat de vrijwilligers er voor terug kunnen krijgen. Het gaat meestal niet over de materiële dingen, maar over geestelijke. Gabriela Čechová beschrijft dat:¹³

---

¹⁰ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizáciach (2006), p. 46

¹¹ SVIDROŇOVÁ, Mária. HRONEC, Štefan, Dobrovoľníctvo ako nástroj sociálnej inklúzie a formovania občianskej spoločnosti, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica [online] [cit. 2015-2-26] < http://www.ef.umb.sk/dsr_2013/prispevky.html>

¹² BÚTORA, Martin. BÚTOROVÁ, Zora. STREČANSKÝ, Boris. Aktívne občianstvo a mimovládny sektor na Slovensku, Bútorá Bratislava: Včelí dom, 2012. 78 p. ISBN 978-80-970885-0-7. p. 69

¹³ TOŠNER, Jiří. ČECHOVÁ, Gabriela e.a. Průvodce dobrovolnictvím pro neziskové organizace, Praha: HESTIA – Národní dobrovolnické centrum, 2003. p. 8

1. De vrijwilligers krijgen nieuwe vrienden en contacten, die zij ook buiten het vrijwilligerswerk gebruiken
2. Zij hebben toegang tot verschillende opleidingsprogramma's en scholingen, die de vrijwilligersorganisaties organiseren
3. Zij krijgen een terugkoppeling op hun activiteit en kunnen zich daardoor verbeteren
4. Zij brengen hun tijd zinvol en actief door, zij zijn nuttig
5. Door het contact met de nieuwe mensen maken de vrijwilligers kennis met andere manieren en van leven
6. De vrijwilligers krijgen een achtergrond voor realisatie van hun eigen ideeën en visies
7. Zij kunnen hun potentieel mobiliseren en daardoor hun kwalificatie en hun waarde op arbeidsmarkt verhogen
8. Het verhoogt hun prestige en zij zijn interessant voor hun omgeving.

2. Vrijwilliger

2.1. Verklaring van begrip vrijwilliger

Tošner zegt in zijn boek over de vrijwilligers dit:

“Vrijwilliger is iemand, die zonder aanspraak op financiële vergoeding zijn tijd, zijn energie, zijn kennis en bekwaamheden ten gunste van andere mensen of gezelschap ter beschikking stelt. De vrijwilliger kunnen wij zien als een betrouwbare helper, die vaak dezelfde competentie heeft als betaalde werkers.¹⁴”

In Slowakije is het begrip vrijwilliger ook in de wet gedefinieerd. Volgens onze wet is de vrijwilliger een fysiek persoon, die op basis van zijn vrijwillige beslissing zonder aanspraak op de financiële compensatie voor een andere persoon, met zijn toestemming, voor zijn profijt of voor het profijt van de gemeenschap vrijwilligerswerk doet. Deze activiteit is op bekwaamheden of kennis van de vrijwilliger gebaseerd en de vrijwilliger moet de volgende voorwaarden in deze wet nakomen:

- De vrijwilliger doet het vrijwilligerswerk buiten zijn arbeidsplichten, dienstplicht en evt. studieplichten om, die hem uit de wet, uit het

---

¹⁴ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizáciach (2006), p. 35

arbeidscontract, uit het dienstcontract, uit het schoolreglement of uit een ander, voor hem verplichte document volgt.

- De vrijwilligers doet geen vrijwilligerswerk voor een staatsorgaan of voor een functionaris van een rechtspersoon, waar hij een lid, een werknemer, een leerling of een student is.
- De vrijwilliger doet het vrijwilligerswerk los van zijn onderneming of los van andere zelfstandige winstgevende activiteiten.¹⁵

Op een wereldomvattende conferentie over vrijwilligerswerk georganiseerd in Amsterdam in januari 2001 van de wereldorganisatie IAVE (International Association for Volunteer Effort) konden de mensen deze boodschap horen:

*“Vrije en vrijwillig gekozen activiteit en hulp zijn dat, wat maakt van de vrijwilliger een drager van een proces van verandering in de maatschappij. Zijn scheppende energie is een kracht, die de bronnen en mogelijkheden van nieuwe oplossingen helpt zoeken en openen. Daardoor wordt hij een soort brug in het proces van samenwerking tussen staat, commerciële sector en de sector van non-profitorganisatie.”*¹⁶

2.2. Wie kan er vrijwilliger zijn?

Hier kunnen wij zeggen, dat bijna iedereen vrijwilliger kan zijn. Bij zo veel verschillende activiteiten kan bijna iedereen iets vinden, waarin hij goed is en waarbij hij kan helpen.

Volgens Brozmanová versterkt het vrijwilligerswerk de sociale saamhorigheid in de maatschappij. De vrijwilligersactiviteiten bieden ruimte voor een sociale integratie van gemarginaliseerde groepen aan en ook een zinvolle vrijetijdsbesteding van de handelende personen of de mogelijkheid voor de actieve deelneming van kinderen en jongeren.¹⁷ In elke leeftijdsfase kan een mens vrijwilliger zijn.

---

¹⁵ Zákon NRSR č. 406/2011 z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁶ TOŠNER, Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizáciách (2006), p. 36

¹⁷ BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta. Marček, Eduard. Mračková, Alžbeta. Analýza dobrovoľníctva na Slovensku. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta Univerzita Mateja Bela, 2009, ISBN: 978-80-8083-844-7. p. 38

Kinderen – Katarina Barokova schrijft, dat kinderen actief aan vrijwilligersactiviteiten deel kunnen nemen en daarmee zich al vanaf de kindertijd oefenen in sociaal gedrag¹⁸

Jongeren – Als wij de jongeren een mogelijkheid bieden om hun vrije tijd bij vrijwilligerswerk door te brengen, onderdrukken wij in hen een mogelijke ontwikkeling van negatieve karaktertrekken, die vaak in sociaal – pathologisch gedrag kunnen eindigen. Tegelijkertijd kunnen wij het gevoel van zinvolheid en nuttigheid ontwikkelen. In dit geval kunnen wij het vrijwilligerswerk als onderdeel van een sociale preventie beschouwen.¹⁹

Volwassenen – deze categorie kunnen wij op volgende wijze delen:

Mensen met een baan – zij kunnen in het vrijwilligerswerk hun vrije tijd zinvol doorbrengen.

Werkloze personen - Het vrijwilligerswerk kan een goed preventief middel zijn tegen de uitsluiting van die mensen, die vaak niet door hun eigen schuld aan de buitenkant van de maatschappij staan.²⁰ Brozmanová schrijft, dat het vrijwilligerswerk de werkloze mensen helpt bij de verbinding met de andere mensen en met nieuwe contacten, die zij in de toekomst kunnen gebruiken.²¹

Senioren – Ľubica Gálisová schrijft, dat in de hedendaagse tijd oudere mensen de talrijkste en meest bedreigde groep in de maatschappij zijn. Daarom is het belangrijk om oudere mensen bij vrijwilligerswerk te betrekken. Alleen de oudere mensen kunnen echt hun problemen definiëren en de juiste oplossingen vinden. Verder kunnen wij zien, dat de oudere mensen zich dankzij hun vrijwilligerswerk een nuttig deel van de maatschappij voelen.²² Brozmanová Gregorová zegt, dat het vrijwilligerswerk bij de senioren een kenmerk van het actieve verouderen is. Het vrijwilligerswerk helpt hen bij de aanpassing aan een nieuwe structuur van de dag zonder werk.²³

Gehandicapte personen - Mgr. Katarína Bundzelová schrijft in haar bijdrage voor de conferentie van de Vakgroep Missie- en vrijwilligerswerk aan de Universiteit

---

¹⁸ BAROKOVÁ, Katarína, Súčasná dobrovoľnícka činnosť na Slovensku [Bakalárska práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Pedagogická Fakulta. Katedra liečebnej pedagogiky, 2008. 48 p., p. 11 Vedúci práce PaedDr. Hroznata Živný

¹⁹ Mgr BUNDELZELOVÁ, Katarína, Dobrovoľnícke aktivity ako forma efektívneho využitia voľného času mladých ľudí [online] [cit. 2015-3-2]

²⁰ BAROKOVÁ, Katarína, Súčasná dobrovoľnícka činnosť na Slovensku [Bakalárska práca], (2008), p. 12

²¹ BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta. Analýza dobrovoľníctva na Slovensku (2009) p.35

²² GÁLISOVÁ, Ľubica. 2009. Aktívne zapojenie starších na Slovensku do spoločenského, verejného života v regiónoch in Senioři jako dobrovoľníci–dobrovoľníci seniorům. Holešov: TYPOservis, 2009, p. 53

²³ BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta. Analýza dobrovoľníctva na Slovensku (2009) p.35

van Trnava over haar werk als vrijwilliger in de stad, waar ze leeft. Daarmee geeft ze ons een bewijs, dat ook de gehandicapte mensen vrijwilliger kunnen zijn. Vaak helpt het vrijwilligerswerk hen contact met andere mensen te verbeteren en, nog belangrijker, het helpt ook het (negatieve) beeld dat zij van zichzelf hebben te corrigeren.

2.3. Slowakije vs. Nederland

Alžbeta Brozmanová-Gregorová heeft in het boek “Het vrijwilligerswerk – als vrijwilligerswerk amuseert en voldoening geeft” onderzocht, hoe groot het aantal mensen is dat vrijwilligerswerk doet. In haar onderzoek kunnen wij lezen, dat 47,1% van 973 geënquêteerde mensen van 15 jaar en ouder zich in 2011 aan informeel vrijwilligerswerk wijdde. Aan formeel vrijwilligerswerk deed 27,5% van de geënquêteerde mensen van 15 jaar en ouder mee. In tegenstelling tot Slowakije kunnen wij in een analyse van Centraal bureau voor statistiek van jaar 2010 zien, dat slechts 45,1% van de mensen van 15 jaar en ouder aan het formele vrijwilligerswerk meedeed. Dat komt overeen met 6,1 miljoen mensen. Met informele hulp houdt 31,7% van de mensen zich bezig. Zoals wij in deze statistieken kunnen zien, in Slowakije werken meer mensen in het informele vrijwilligerswerk en in tegenstelling tot Slowakije werken in Nederland meer mensen in formeel vrijwilligerswerk.²⁴

Uit hetzelfde onderzoek van Alžbeta Brozmanová-Gregorová blijkt, dat:

- In Slowakije in beide vormen van het vrijwilligerswerk een ongeveer gelijk aantal van mannen en vrouwen werkt.
- In het informele vrijwilligerswerk evenals in het formele vrijwilligerswerk kunnen wij ongeveer gelijk aantal van de mensen van alle leeftijdsgroepen vinden. Gregorová zegt dat wij het laagste aantal van de vrijwilligers wij in de groep van jongeren tussen 15 en 19 jaren zien.
- Wij kunnen een samenhang tussen vrijwilligerswerk en opleiding zien. Hoe hoger de opleiding die mensen hebben, hoe groter belangstelling voor het vrijwilligerswerk.²⁵

---

²⁴ Houben-van Herten, Marieke. Te Riele, Saskia. 2011. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011. [Online] [cit. 2015-3-5]

²⁵ BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta. e.a. Dobrovoľníctvo – keď pomoc baví a zábava pomáha, Bratislava: ŠEVT, a.s. pre Úrad vlády Slovenskej republiky, 201. 52 p. ISBN 978-80-8106-049-6. p. 46

2.4. De vrijwilligersorganisaties

Volgens de z.g. structurele definitie van een onderzoeksteam van het internationale vergelijkende onderzoek onder leiding van professor Lester M. Salamon van de John Hopkins Universiteit kunnen wij tot de non-profit sector zulke organisaties rekenen, die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Deze organisaties zijn particulier, dat betekent dat zij institutioneel van de staat gescheiden zijn
- Het moeten organisaties zijn, dat betekent dat zij een institutioneel gedrag en structuur hebben
- Ze zijn non-profit, dat betekent dat hun winst niet tussen leidende werkers of oprichters verdeeld wordt, maar gebruikt wordt voor verdere ontwikkeling van organisatie
- Zij zijn autonoom, dat betekent dat zij over belangrijke zaken zelf beslissen
- Zij zijn vrijwillig, dat betekent dat het lidmaatschap niet door een wet wordt geëist en de leden hun tijd, geld of andere geschenken vrijwillig aanbieden.

De non-profit organisatie moet alle vijf voorwaarden tegelijk vervullen. De voorwaarde van institutionele structuur hoeft niet altijd te betekenen, dat de organisatie een rechtspersoonlijkheid moet hebben.²⁶

Katarína Baroková schrijft, dat de meeste vrijwilligersorganisatie op basis van vrijwilligers zijn opgericht en hun activiteit zonder vrijwilligers niet zouden kunnen doen. Het betekent niet, dat zij niet professioneel werken. Vele vrijwilligersorganisaties werken met vrijwilligers op professioneel niveau, dus vakkundig en tegelijkertijd onder leiding van betaalde vakmensen, namelijk instructeurs, consultants, coördinatoren van de vrijwilligers en andere.²⁷

In het artikel op de webpagina “Over vrijwilligerswerk” kunnen wij verschillende gebieden van het vrijwilligerswerk onderscheiden, waarmee de vrijwilligersorganisaties zich bezighouden:

- Naar doelgroep – bijvoorbeeld een sociaal, cultureel, milieugebied en andere

---

²⁶ WOLKEROVÁ, Helena. e.a. Neziskový sektor na Slovensku – ekonomická analýza, Bratislava: S.P.A.C.E., 2000. 67. p ISBN 80-88991-02-1. p. 35

²⁷ BAROKOVÁ, Katarína, Súčasná dobrovoľnícka činnosť na Slovensku [Bakalárska práca], (2008), p. 20

- Naar regio – de vrijwilligersorganisaties realiseren hun vrijwilligersprogramma's op het locale, regionale, nationale of internationale niveau
- Naar de duur van het vrijwilligerswerk – Hier kan over de eenmalige, langdurige regelmatige of af en toe voorkomende en onregelmatig vrijwilligerswerk gaan

Op basis van hun doelgroep en hun gebied van het werk scheppen zij verder de voorwaarden en regels voor het samenwerk met de vrijwilligers.²⁸

---

²⁸ O dobrovol'nictve [Online], 2014, [cit. 2015-3-9] <<http://www.dobrovolnictvo.sk/menu/2/10/o-dobrovolnictve>>

3. *Úsmev ako dar* (Glimlach als geschenk)

3.1. Beschrijving

3.1.1. Motto

Organisatie *Úsmev ako dar* beijvert zich al vanaf haar oprichting stap voor stap om haar hoofdmotto te realiseren:

“... Elk kind hoort een gezin te hebben”²⁹

3.1.2. Onze filosofie

In onze organisatie zijn wij er van overtuigd, dat elk kind voor zijn gezonde psychosociale ontwikkeling een omgeving van een volledig gezin met vader en moeder nodig heeft. Alleen zo kan het kind zijn levensbehoefte vervullen en in een veilige relatie leven, wat een kernkwaliteit voor latere relaties en communicatie is. Een stabiele en gunstige familiekring kan adequaat de individualiteit van het kind ontwikkelen, zijn potentieel verbeteren en op de intrede in een breder sociaal verband voorbereiden.

Wij vinden het van het allergrootste belang dat een kind de mogelijkheid heeft om in zijn eigen, goed functionerende gezin op te groeien. Als het kind deze mogelijkheid niet heeft, is de meest passende oplossing voor hem om bij zijn verwanten op te groeien. In het geval, dat ook deze mogelijkheid niet aanwezig is, kan een vervangende familie in de vorm van adoptie of pleegzorg de oorspronkelijke familie vervangen. Als ook dit alternatief niet voorhanden is, is het noodzakelijk voor het kind een plaats in een verzorgings instituut te verzekeren, dat voor hem een omgeving creëert die zo veel mogelijk lijkt op een familiekring.

Onze activiteiten en ons werk met families en kinderen baseert zich op de ontwikkeling van opvoedkundige vaardigheden bij ouders, kennis van behoeften, gevoelens en ervaringen van kinderen en in hun onvoorwaardelijke acceptatie, ontwikkeling en leren kennen, versterking van hun identiteit en individualiteit, evenals het leren van eerbied voor zijn biologische familie. Dat alles doen wij in zin van Verklaring van de Rechten van het Kind (Verenigde Naties, 1959) en Het Verdrag

---

²⁹ Naše poslanie a filozofia in *Úsmev ako dar*, [online], mei 2013, [cit. 2015-3-9] <<http://www.usmev.sk/o-nas/nase-poslanie-a-filozofia>>

inzake de Rechten van het Kind (Verenigde Naties, 1989), evenals voor bescherming van het gezin en zijn roeping in de geest van het Handvest van de Rechten van het Gezin.³⁰

3.1.3. Geschiedenis

Úsmev ako dar is een idee en traditie, waarvan weinig mensen weten, dat het door de chauffeurs van Mirek Nešpor van de Tsjechoslowaakse televisie in Mlynská dolina in Bratislava in het leven geroepen is. Zij hebben het patronaat over een kindertehuis in Holíč op zich genomen, waar hun collega was opgegroeid. Het eerste bezoek was heel formeel. Na het tweede of derde bezoek was het ijs gebroken, want de kinderen voelden, dat de interesse voor kinderen eerlijk en blijvend was. De mensen van de televisie organiseerden vanaf 1975 regelmatige bezoeken, uitstappen, kampen, carnivals, sportieve “Olympische spelen“ en Kerstmiskransjes voor kinderen. Toen zij de betekenis van hun werk voor kinderen zagen, beseften zij, dat 12 mensen niet alle kinderen kunnen helpen, maar dat zij andere mensen kunnen aanspreken, zodat deze mensen gingen meedoen in de hulp voor kinderen, die in de kindertehuizen in heel Slowakije leven. Hun inspanning bereikte zijn hoogtepunt in het jaar 1982, toen de chauffeurs het eerste Kerstbenefietconcert van *Úsmev ako dar* in het huis RHO (Istropolis) in Bratislava organiseerden. Daaraan hebben een 25 kindertehuizen van West-Slowaakse en Zuid-Tsjechische regio's deelgenomen en vele Tsjechisch-slowaakse kunstenaars namen graag de uitnodiging aan. En zo begon een traditie die jaarlijks duizenden mensen aanspreekt om kinderen te helpen die niet zo veel geluk hebben.³¹

3.1.4. Van idee tot realiteit

Het idee van hulp voor kinderen in de pleegzorg ontstond nog voor het oprichten van een organisatie. Onze geschiedenis is voortgekomen uit de traditie van de benefietconcerten. Het regelmatige contact met de kinderen van kindertehuizen en met hun levensomstandigheden leidde tot de behoefte aan een organisatie, die zich bezig ging houden met systematisch werken op het gebied van pleegzorg. Het idee van een gespecialiseerde organisatie kwam in 1991 van de grond, toen Spoločnosť priateľov

---

³⁰ Naše poslanie a filozofia in *Úsmev ako dar*, [online], mei 2013, [cit. 2015-3-9] <<http://www.usmev.sk/o-nas/nase-poslanie-a-filozofia>>

³¹ História in *Úsmev ako dar*, [online], mei 2013, [cit. 2015-3-11] <<http://www.usmev.sk/o-nas/historia>>

detských domovov (Gezelschap van vrienden van de kindertehuizen) ontstond. Het betekende voor ons een belangrijke verbetering van de situatie, waarin de kinderen leefden. Pas later kwam het individuele karakter van elk kind in het centrum van onze aandacht te staan. Daarom doopten wij in het jaar 1996 onze organisatie om in Spoločnosť priateľov detí z detských domovov (Gezelschap van vrienden de kinderen van kindertehuizen). Zo begon een nieuwe etappe van ons professioneel werk – met een nieuwe uitdaging. Deze uitdaging was een verandering van de internaatskindertehuizen tot gezinskindertehuizen.

In het jaar 2000 richtten wij in samenwerking met het Ministerie van Arbeid, Sociale Zaken en Gezin een conceptuele groep op, die de transformatie van het systeem van vervangende zorg voorbereidde, zodat de kinderen met een verplichte institutionele zorg makkelijker naar hun familie terug konden gaan of in een andere vorm van de vervangende zorg konden opgroeien. In het geval, dat geen van deze twee mogelijkheden realiseerbaar is, zouden zij in een omgeving die zo veel mogelijk op een gewoon gezin lijkt, kunnen opgroeien. Het ging niet alleen om organisatorische verandering maar ook om een verandering van onze hele filosofie. Op basis van onze eigen ervaringen en ook op basis van wetenschappelijke onderzoeken beijverden wij ons om de competente mensen te overtuigen, dat het noodzakelijk is de voorkeur te geven aan het gezin en vormen van gezinsopvoeding boven institutionele opvoeding. Dat lukte ons in 2005, toen de basis voor de transformatie van de gezinsopvoeding in de kindertehuizen, gelegd werd. Deze transformatie houden wij voor de grootste mijlpaal in onze langdurige strijd voor verbetering van het leven van de kinderen in kindertehuizen.³²

3.2. Onze projecten en programma's

3.2.1. *Úsmev ako dar* in de kindertehuizen

3.2.1.1. Engelachtig programma

Dit is een langdurig, vrijwillig ontwikkelingsprogramma, dat zich primair op het werk met de kinderen en jongeren in de kindertehuizen richt, maar ook op het werk met de kinderen in de gezinnen, die in een crisissituatie geraken. Het doel van het programma is dat de kinderen in de kindertehuizen positieve relaties onderhouden met

---

³² Od myšlienky k realite in *Úsmev ako dar*, [online], mei 2013, [cit. 2015-3-13] < <http://www.usmev.sk/o-nas/historia#od-my%C5%A1lienky-k-realite>>

andere leeftijdgenoten, die buiten de kindertehuizen leven. Het programma bestaat uit de weekeindverblijven en de kampen buiten het kindertehuis. Deze hebben een karakter van een kleiner gezin. Zulke acties dienen voor de verdieping van de relaties tussen de vrijwilligers en de kinderen evenals tussen de kinderen onderling.

3.2.1.1.1. Engelen

Engelen zijn de mensen die de kindertehuizen bezoeken, de vrijetijdsactiviteiten, weekendverblijven en kampen buiten de kindertehuizen voor kinderen organiseren. Engelen helpen de kinderen hun persoonlijke aannames ontwikkelen, zij proberen bij de kinderen interesse voor kunst, cultuur en sport op te wekken. De engelen vervangen niet de ouders maar in het leven van de kinderen spelen zij een ondersteunende rol. Zij zijn een grote vriend voor het kind, vertrouweling, steun en raadgever. De engelen helpen de kinderen in hun moeilijke situaties, bij de belangrijke beslissingen en zij verheugen zich over de successen van de kinderen.³³

3.2.1.2. Jonge volwassenen – SOS programma voor jonge volwassenen

Programma SOS houdt in: de voorbereiding van de jonge mensen op het vertrek uit het kindertehuis en ook de ondersteuning van diegenen, die de hulp met de aanpassing aan het gewone leven nodig hebben. Het programma kent de volgende vormen:

Preventie – ontmoeting van onze vrijwilligers met de kinderen in de kindertehuizen en organiseren van opleidingsprogramma's.

Concrete hulp – elk jaar stijgt het aantal van de jonge mensen die na hun vertrek hulp of advies van het kindertehuis nodig hebben. Het gaat meestal over het zoeken van een woning, werk, het geven van raad op het sociale gebied of de arbeidsbijstand. Onze sociale bijstand aan jonge volwassenen omvat de verzorging van arbeid en huisvesting, inkoop van maaltijden indien nodig, geneeskundige onderzoeken, medische onderzoeken, reiskosten, hulp voor ongehuwde moeders met kinderen en voor jonge gezinnen met kinderen.³⁴

---

³³ Anjelský program in *Úsmev ako dar*, [online] [cit. 2015-3-14]

<<http://www.usmev.sk/dobrovolnictvo/anjelsky-program>>

³⁴ *Mladí dospelí in Úsmev ako dar*, [online] [cit. 2015-3-14] <<http://www.usmev.sk/mladi-dospeli>>

3.2.1.3. Najmilší koncert roka (Het leukste concert van het jaar)

In het jaar 1990 ontstond de traditie van Najmilší koncert roka (Het leukste concert van het jaar). Het gaat over de artistieke optredens van de kinderen uit kindertehuizen en uit pleeggezinnen in heel Slowakije.

Deze concerten bieden de kinderen een mogelijkheid om door middel van de kunst hun houdingen, gevoelens en dromen uit te drukken. De ervaring van zelfexpressie en de daarop volgende waardering kan de zich verlaten voelende kinderen helpen om hun echte eigenwaarde weer terug te vinden en zelfrespect op te bouwen. De mogelijkheid van een openbaar optreden is tegelijk voor de kinderen een motivatie om zich aan de verschillende artistieke genres wijden, en hun eigen wil te versterken, die zij bij het bereiken van hun levensdoelen zo broodnodig hebben. Voor het eindconcert, dat jaarlijks in Bratislava wordt gehouden, vinden vijf regionale rondes plaats in het kader waarvan talentvolle kinderen vanuit de verschillende regio's zich kunnen presenteren. De meest interessante optredens nemen de juryleden in het hoofdconcert op. Alle concerten worden gepresenteerd door bekende Slowaakse presentators en het programma wordt aangevuld met de optredens van professionele kunstenaars. Najmilší koncert roka geniet al 23 jaren grote belangstelling van kinderen, opvoeders en ook van het publiek.³⁵

3.2.2. Stretnutie rodinného kruhu (Ontmoeting van de familiekring)

Een innovatief element in het kader van het herstel van de kwaliteit van de families is: Ontmoeting van de familiekring. In dit model is het de familie waar alles om draait..

Wat is eigenlijk de Ontmoeting van de familiekring?

- Ontmoeting van de familiekring is de ontmoeting van de brede familie, alle verwanten en ondersteuningsmensen in het belang van het bedreigde kind.
- Het is een effectief deel van het sociale werk met de familie. Het is een model van het werk, dat de relaties in de familie versterkt en het potentieel van de

---

³⁵ Najmilší koncert roka in *Úsmev ako dar*, [online] [cit. 2015-3-16] <<http://www.usmev.sk/nase-projekty-a-programy/najmilsi-koncert-roka>>

brede kring van verwanten of andere mensen die met het leven van het kind verbonden zijn.

- Een onafhankelijke coördinator roept de ontmoeting bijeen en bereidt haar voor. Hij helpt de familiekring overeenstemming te bereiken over een oplossingsgericht plan, maar in het proces van de beslissing grijpt hij niet in.
- De familie en haar ondersteuningsnet dragen samen een plan voor de oplossing van de crisissituatie ten gunste van het kind en zij nemen zo een groot deel van de taken over, zoveel als zij aankunnen.
- Het model van de Ontmoeting van de familiekring respecteert ook de positie van een sociale werker. Hij bevestigt het plan van de oplossing en hij voert die taken uit, welke voor hem uit dit plan volgen.

Het is altijd belangrijk zich op de familie te richten, want in het leven van een kind is de familie het belangrijkste, dat hij heeft. Maar niet alleen de biologische families hebben problemen. Daarom schiep de organisatie *Úsmev ako dar* een programma voor de ondersteuning van andere soorten van vervangende zorg.³⁶

3.2.3. Centrum van hulp voor pleeggezinnen

Meer dan de twee decennia richt de organisatie *Úsmev ako dar* zich niet alleen op de kinderen in de kindertehuizen en hun biologische ouders maar ook op de pleeggezinnen, die de kinderen van kindertehuizen een nieuwe gezinsachtergrond verschaffen. Vanaf 1.5.2015 zal onze hulp voor deze gezinnen versterkt en verbeterd worden. Er worden drie Centra van hulp voor de pleeggezinnen in de drie Slowaakse regio's gebouwd. Het eerste centrum kunnen wij in Košice, het tweede in Prievidza en het derde in Bratislava vinden. Dankzij deze centra kunnen onze vakmensen gekwalificeerd en effectief de pleeggezinnen van heel Slowakije opzoeken en opleiden. In kader van hulp voor de pleeggezinnen organiseert de *Úsmev ako dar* de **Club van de pleeggezinnen**.³⁷

---

³⁶ Stretnutie rodinného kruhu in *Úsmev ako dar*, [online] [cit. 2015-3-16] < <http://www.usmev.sk/rodiny-v-ohrozeni> >

³⁷ Centrum podpory náhradného rodičovstva in *Úsmev ako dar* [online], juli 2013. [cit. 2015-3-16] <<http://www.usmev.sk/nase-projekty-a-programy/centrum-pre-nahradnu-rodinu>>

3.2.4. Club van de pleeggezinnen

Er zijn zes steden waarin we deze clubs vinden. In enkele steden is de tijd van de ontmoeting vastgesteld en in de andere steden is de tijd van de ontmoeting afhankelijk van afspraken tussen de pleeggezinnen en coördinatoren. Primair zijn deze clubs voor de pleeggezinnen, maar er kunnen ook mensen komen, die pleegouder willen worden. Ook kunnen er andere mensen komen, die gewoon in het thema van de ontmoeting geïnteresseerd zijn. De pleegouders kunnen met elkaar hun ervaringen uitwisselen en raad geven en ook over hun problemen spreken. De pleegouders kunnen met hun kinderen komen. Voor deze kinderen zorgen dan de vrijwilligers uit *Úsmev ako dar*. Voor deze ontmoeting van de club kunnen ook vakmensen van verschillende gebieden uitgenodigd worden om de pleegouders enkele thema's uit te leggen.³⁸

3.3. Ik in *Úsmev ako dar* en de andere vrijwilligers

Toen ik op de middelbare school zat, ging ik al bij *Úsmev ako dar* werken. Sommige van mijn vrienden werkten daar al. Ik heb de eerste informatie over deze organisatie van mijn beste vriendin gekregen. Ik wilde meer over de organisatie, weten. Enkele dagen na het gesprek met mijn beste vriendin, heeft ze mij naar een vergadering van deze organisatie meegenomen. Ik wilde de juiste informatie krijgen van de mensen, die daar als medewerkers werkten.. Ik vond het werk van deze organisatie heel interessant maar ook de medewerkers moesten weten, of ik voor hun werk geschikt zou zijn.

Daarom moest ik, net als de andere vrijwilligers, eerst als vrijwilliger bij de eenmalige acties helpen. Dit is de tijd, wanneer zij bekijken of ik geschikt ben voor het komende werk met de kinderen in de kindertehuizen. De eerste actie, waaraan ik heb gewerkt, was *Najmilší koncert roka* (Het leukste concert van het jaar) op het regionale niveau in Prievidza. Na dit concert ben ik naar de Bratislava gegaan om aan het *Najmilší koncert roka* (Het leukste concert van het jaar) te werken. In beide concerten heb in de afdeling gewerkt, die voor de kinderen het eten bereidde. Na de proeftijd gaven zij aan, dat ik ervoor geschikt was.

Voor het werk met de kinderen moest ik dezelfde opleiding als de pleegouders volgen. Het gaat over het programma PRIDE. Theoretisch heb ik al over PRIDE

---

³⁸Klub náhradných rodín in *Úsmev ako dar*, [online] [cit. 2015-3-17] < <http://usmev.sk/nahradna-rodina>>

geschreven. Het handelt zich over het opleidingsprogramma voor het beter begrijpen van de behoeften van de kinderen in kindertehuizen. Dat is nodig voor de toekomstige pleegouders maar voor ons is het nog belangrijker. De pleegouders halen het kind uit de omgeving van het kindertehuis, maar wij werken met de kinderen direct in de kindertehuizen.

Bij mijn werk met de kinderen ga ik samen met de andere vrijwilligers naar de kindertehuizen om de kinderen met hun huiswerk te helpen of om gewoon met hen te spelen. Wij kunnen bijvoorbeeld voetbal, basketbal of andere spelen met hen spelen. Als er een mogelijkheid is, kunnen wij samen met de kinderen en met de opvoeders koken of bakken. Ik heb al beschreven, hoe wij met hen op zomerkamp gaan. Wij gaan met hen om alsof zij onze broers of zusters zijn.

Omdat wij als het ware hun familie zijn, moeten wij buiten kader van de opleiding, die ook de pleegouders absolveren, nog de Engelse Academie doen. De Engelse Academie is het opleidingsprogramma voor de vrijwilligers uit Úsmev ako dar die direct met de kinderen willen werken. Het is gelijk aan het programma PRIDE maar in de Engelse Academie kunnen wij zelf ervaren, hoe de kinderen zich in verschillende onaangename situaties voelen en wat wij kunnen doen om voor hen deze situaties makkelijker te maken. Tegelijkertijd dient het als teambuilding. De vrijwilligers praten met elkaar over de activiteiten, die zij met de kinderen hebben gedaan en zij werken samen aan het plan van de activiteiten voor volgende maanden. De Engelse Academie duurt twee jaren en kent vier semesters. Twee zijn er altijd in het voorjaar en twee in het najaar.

4. Vrijwilligersorganisatie voor kinderen uit kindertehuizen in Nederland

Een deel van mijn onderzoek was ook het zoeken in Nederland van soortgelijke organisatie als Úsmev ako dar. Mijn doel was deze twee organisaties te vergelijken en te beschrijven, wat de verschillen en wat de overeenkomsten zijn. Hier ben ik op een probleem gestoten. In Nederland zijn er niet de kindertehuizen in de zin van onze kindertehuizen. In Nederland zijn de kindertehuizen meestal alleen voor de kinderen, die bijvoorbeeld gedragsproblemen en/of problemen van andere aard hebben. Wanneer ze zulke problemen niet hebben en toch uit hun gezin weg moeten, gaan zij naar het pleeggezin.

Ik heb ook met de verschillende organisaties in Nederland per mail geschreven of ik de juiste informatie over de kindertehuizen kon krijgen. De organisatie Jimmy's heeft mij geschreven, dat er geen organisatie in het Nederland is, die zich direct aan de kinderen uit kindertehuizen wijdt. Er zijn veel organisaties, die zich aan het invullen van de vrije tijd van kinderen wijden. Er zijn de gespecialiseerde organisaties of clubs, waar de kinderen na schooltijd naar toe gaan om creatieve of sportieve activiteiten te doen. Maar zij doen het niet vrijwillig. Bij deze organisaties horen bijvoorbeeld de Jonge Onderzoekers. In deze organisatie kunnen de kinderen hun talent ontwikkelen. In de Jonge Onderzoeker werken de vaste medewerkers samen met de vrijwilligers maar deze organisatie richt zich niet alleen op de kinderen van kindertehuizen of pleegkinderen. Hier kunnen gewoon alle kinderen komen. Verder kunnen wij in het Nederland enkele weekendscholen vinden. Het gaat over organisaties, die samen met vrijwilligers de kinderen met verschillende gebieden van wetenschap laten kennis maken. Maar geen van deze organisaties is gelijk aan de organisatie, waarin ik werk. Geen van deze organisaties heeft zo'n complex programma voor hulp voor de kinderen in de kindertehuizen en voor hun ouders.

5. Systeem van hulp voor kinderen - Jeugdbescherming in Slowakije en Nederland

5.1. Het gezin

Het is moeilijk om een juiste definitie van het begrip “het gezin” te vinden, omdat dit begrip het onderwerp van veel takken van wetenschap is. Hier kunnen wij enkele definities vinden:

In de moderne maatschappijen is het gezin een basiskern van de maatschappij, die gebaseerd is op het huwelijk en waarin de afzonderlijke leden samenleven en door wederkerige relaties zijn verbonden.³⁹

*“ Het gezin is een geïnstitutionaliseerde biosociale groep, die vooral door twee leden van verschillend geslacht en hun kinderen gevormd wordt. Tussen de leden is er sprake van bloedverwantschap.”*⁴⁰

Het gezin kan ook als “*een primair context van de menselijke ervaringen van de wieg tot aan het graf*” gedefinieerd worden.⁴¹

Wij kunnen zeggen dat het gezin de oudste menselijke en maatschappelijke institutie is, het is een hoofdmodel van de maatschappij, waarmee het kind te maken krijgt. Het gezin vormt de mens, zijn individualiteit, zijn biologische, existentiële, emotionele en sociale behoefte. De betekenis van het gezin ligt hierin, dat het de eerste sociale omgeving is, waarin de mens opgroeit en tegelijkertijd is het de stabiele omgeving, waarnaar de mens kan terugkeren.

Hoewel elke definitie heel anders kan zijn, één ding hebben ze allemaal gemeen: dat het gezonde, volledige en functionerende gezin een heel belangrijke rol in het leven van het kind, van de ouders en zeker ook in het leven van de hele maatschappij speelt. Het gezin richt het kind op bepaalde waarden, biedt het ondersteuning en bescherming en geeft het de sociale bekwaamheden, zonder welke het in zijn toekomst niet kan bestaan.

---

³⁹ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010. Bratislava: Spoločnosť priateľov detí z detských domovov *Úsmev ako dar*, 2011. 194 p. ISBN: 978-80-970879-0-6. p.98

⁴⁰ Langmaier, J., Kňourková, M., Psychologie. Praha: Karlova univerzita, 1988. s. 62

⁴¹ SOBOTKOVÁ, I., Psychologie rodiny. Praha: Portál. 2001. 173 p. ISBN 8071785598. p. 9

Tegenwoordig wordt het gezin echter met verschillende problemen geconfronteerd. De economische en sociale politiek van de staten brengt verschillende problemen met zich mee, bijvoorbeeld werkloosheid van de ouders en daardoor de slechte financiële situatie in het gezin of benauwde ruimte om te leven. De groeiende crisis verheeft ook de conflicten in het gezin, de ruzies tussen ouders, de ongeschiktheid om te communiceren, woede-uitbarstingen of agressiviteit, vlucht voor de problemen door de ontrouw van één van de partners en andere mogelijke problemen en conflicten, die vaak bijdragen aan de mislukking van het gezin. Deze conflicten hebben een heel slechte invloed op de gezonde ontwikkeling van de kinderen. Daarom moeten soms de kinderen voor een bepaalde tijd uit hun gezinnen elders worden ondergebracht.

5.2. Redenen voor de uit-huis-plaatsing van kinderen uit hun biologische gezin

In het jaar 2010 heeft de organisatie Úsmev ako dar een onderzoek over de uit-huis-plaatsing van de kinderen uit hun biologische gezin in Slowakije gedaan. Er werden 533 gevallen van uit-huis-plaatsing onderzocht. In het onderzoek werden de redenen van de uit-huis-plaatsing vanuit twee gezichtspunten bekeken, dus vanuit de redenen aan de kant van de ouders en vanuit de redenen aan de kant van de kinderen. Bij het invullen van de vragenlijst hadden de respondenten 13 mogelijke antwoorden aan de kant van de kinderen en 16 mogelijke antwoorden aan de kant van de ouders. Naast deze antwoorden konden zij ook hun eigen redenen opschrijven. Aan de resultaten van de vragenlijst kunnen wij zien, dat tot de frequentste gevallen aan de kant van de kinderen de verwaarlozing van de leerplicht (126 gevallen), probleemvol gedrag in de school (55 gevallen), vlucht uit huis en het zwerven (44 gevallen), de gedragstoornis in de relatie met de ouders (39 gevallen), het lidmaatschap in een ongeschikte groep (23 gevallen) behoren. Een interessant resultaat is, dat geen van de onderzochte kinderen vanwege het gokken uit-huis-geplaatst werd en er waren slechts drie gevallen van drugsverslaving.

Al deze redenen voor de uit-huis-plaatsing van de kinderen hebben een reactie karakter, dat betekent, dat het gaat om een reactie op het gedrag van de vader of de moeder of van allebei.

Aan de kant van de ouders kunnen wij als de frequentste reden voor de uit-huis-plaatsing van het kind de verwaarlozing van de zorg voor het kind (188 gevallen) zien. Verder behoren tot de frequente redenen van de uit-huis-plaatsing het verlies van de woning (118 gevallen), het alcoholisme van de vader (76 gevallen), het alcoholisme van de moeder (64 gevallen), de slechte gezondheidstoestand van het kind (51 gevallen). De andere redenen zijn de slechte gezondheidstoestand van de ouders, het verlies van het werk, de dood van een van de ouders, waarna de tweede ouder niet in staat is om voor het kind te zorgen, geweld in het gezin en geheime geboorte. In 189 gevallen was een “andere” reden gekozen. Hier gaat het meestal over negatieve voorbeelden en gedragsnormen, een van de ouders ging weg van het huis, een van de ouders onderging een gevangenisstraf en de ouders, die hun kinderen niet konden opvoeden in het ziekenhuis achterlieten.⁴²

Wij kunnen constateren, dat de redenen voor de uit-huis-plaatsing van de kinderen in alle landen gelijk zijn. Het hoofdcriterium voor de uit-huis-plaatsing is altijd, dat de kinderen in gevaar zijn. Hun opvoeding, sociale samenleving, emotionele ontwikkeling of andere aspecten van hun leven kunnen bedreigd worden en daarom is het nodig om hun probleem aan te pakken.

5.3. Pleegouders en pleegzorg

“Rijk of arm, samenwonend of alleen, hetero of homo, iedereen kan in principe pleegouder worden.”⁴³

In dit deel wordt over de pleegouders geschreven. Vandaag de dag zijn de mensen, die voor de kinderen van iemand anders willen zorgen, een steeds belangrijker deel van onze maatschappij. Er zijn veel kinderen, die om verschillende redenen niet thuis kunnen opgroeien. Voor deze kinderen is het echter heel belangrijk om een voorbeeld van een gewoon gezin te hebben en in een gewone omgeving te kunnen opgroeien. Niet altijd kunnen hun verwanten of de mensen uit hun omgeving voor deze kinderen zorgen en daarom is de hulp van mensen uit de andere gezinnen nodig.

---

⁴² Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p.28

⁴³Pleegzorg Nederland, Zo word je pleegouder, [online], [cit. 2015-3-22], <<https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>>

In dit deel wordt er een verschil tussen de Slowaakse en de Nederlandse pleegouders beschreven.

Zoals ik al eerder geschreven heb, zijn er in Nederland niet zulke kindertehuizen als in Slowakije. In de laatste jaren kunnen wij ook in Slowakije de tendens zien om kinderen zo veel mogelijk naar pleeggezinnen te sturen en hen niet in kindertehuizen te plaatsen.

Wat betekent eigenlijk het begrip “pleegouder” en “pleeggezin” in het Slowakije?

In Slowakije zijn de werkers van de kindertehuizen de pleegouders . Een pleegouder kan voor één tot drie kinderen zorgen en voor die zorg krijgen zij loon. Dat is hun werk en zij hebben meestal geen ander werk. De kinderen, die de pleegouder tot zijn zorg heeft, leven samen met het gezin in de flat of het huis van het gezin of in een flat of huis, die de pleegouder van het kindertehuis heeft gekregen. In Slowakije hoeven niet beide ouders de pleegouders zijn, er mag ook alleen één van het gezin de pleegouder zijn en de andere kan ander werk doen. De pleegouders hebben niet dezelfde rechten als de biologische ouders en over toekomst van het kind beslist rechtbank of het kindertehuis.

Het pleeggezin kunnen wij definiëren als een gezin, dat een pleegkind een stabiele en liefdevolle omgeving aanbiedt. Het doel van een pleeggezin is voor een pleegkind een thuis geven tot de tijd, wanneer het kind terug kan gaan naar zijn biologische ouders of geadopteerd wordt.

Wij kunnen zeggen dat de definitie van de pleegouders in het Nederland dezelfde is als in Slowakije is. Ook in het Nederland hebben de pleegouders minder rechten over het pleegkind. In het Nederland krijgen de pleegouders een pleegzorgbegeleider. De rol van de pleegzorgbegeleider wordt verderop beschreven.

Als iemand het begrip pleegzorg in het Slowakije gebruikt, denkt hij aan de plaatsing van een kind in een pleeggezin. Er wordt geen verschil gemaakt tussen kort- of langdurige pleegzorg. In tegenstelling tot Slowakije wordt in Nederland dat verschil wel gemaakt:

1. Pleegzorg als hulpverleningsvariant (kortdurend)

In het document met de naam “*Uithuisplaatsing: wat werkt?*” van Cora Bartelink wordt beschreven, dat het bij de kortdurende pleegzorg belangrijk is, dat de kinderen na verloop van tijd terug naar het biologische gezin kunnen gaan. Cora

Bartelink schrijft, dat wij op grond van de resultaten van een overzichtsstudie van Biehal (2006) kunnen constateren, dat er veel kinderen teruggaan naar de biologische gezinnen. De kans op terugkeer is alleen minder als het kind meer dan zes maanden in pleegzorg is.

2. Pleegzorg als opvoedingsvariant (langdurig)

Het doel van deze variant van de pleegzorg is de kinderen een stabiele omgeving te bieden: een plaats waar zij rustig kunnen opgroeien zonder angst te hebben. De kans, dat de kinderen vanuit deze soort van pleegzorg weer naar huis zullen gaan, is klein. Jonge kinderen, kinderen zonder gedragsproblemen en kinderen die nog niet vaak zijn overgeplaatst, hebben de grootste kans op een stabiele plaatsing.⁴⁴

3. Therapeutische pleegzorg

Therapeutische pleegzorg krijgen kinderen, die een “gestoorde emotionele ontwikkeling” hebben. Het gaat over kinderen met verschillende stoornissen en problemen, bijvoorbeeld gedragsstoornissen, ontwikkelingsstoornissen, angst- of stemmingsstoornissen. Op basis van de internationale overzichtsstudies naar therapeutische pleegzorg kunnen wij zeggen, dat deze een positieve invloed heeft. Cora Bartelink schrijft, dat de kinderen die in therapeutische pleegzorg verbleven, minder psychische en gedragsproblemen hebben, betere sociale vaardigheden bezitten, en een grotere kans op een stabiele plaatsing hebben. Hoewel de therapeutische pleegzorg positieve resultaten heeft, hebben volgens het Nederlandse onderzoek de kinderen, nadat zij de therapeutische pleegzorg hebben verlaten, te kampen met enkele problemen, die hun dagelijks functioneren beïnvloeden.⁴⁵ De therapeutische huizen worden op basis van voorbeelden van Canada opgebouwd. Ze worden ook wel Browndale gezinshuis genoemd. In Nederland werd het eerste van dat types in het jaar 1973 gebouwd. Een Browndale-huis is een kleine woon- en leefeenheid voor hulpverlening aan vier tot zes kinderen met gedragsproblemen. De kinderen zijn tussen

---

⁴⁴ BARTELINK, Cora. Uithuisplaatsing: wat werkt?, april 2011, [online], [cit. 2015-3-25] p. 15 <[http://www.nji.nl/nl/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf](http://www.nji.nl/nl/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf)>

⁴⁵ BARTELINK, Cora. Uithuisplaatsing: wat werkt?, april 2011, [online], [cit. 2015-3-25] p. 16 <[http://www.nji.nl/nl/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf](http://www.nji.nl/nl/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf)>

twee en veertien jaar oud. Het huis wordt geleid door drie of vier volwassenen en functioneert als een vervangend gezin.⁴⁶

5.4.Hoe kunnen mensen pleegouders worden in Slowakije en in Nederland

“De familie is ... Wanneer wij samen thuis zijn en ik houd van iedereen” (Filip, 4 jaren, groeit op in zijn biologische familie)

“De familie is ... de tante en de oom⁴⁷, Pet’o, Zuzka, Veronika en ik en mijn moeder” (Marek, 5 jaren, groeit op in een pleeggezin)

Alle informatie daarover, hoe men in Slowakije pleeg ouder kan worden, kan menen op verschillende webpagina’s vinden. Eén van deze webpagina’s is ook de webpagina van de vrijwilligersorganisatie, waar ik werk. Deze webpagina schrijft:

“Er zijn **vier stappen**, hoe een persoon of een gezin pleegouder of pleeggezin kan worden. Primair kan de vraag zijn: Wat kan ik voor een kind van een kindertehuis doen?”

Daarom kunnen wij zeggen, dat **de eerste stap** een soort beslissing is. De beslissing iets voor kinderen van kindertehuizen te doen en misschien iets bij te dragen aan de verandering van ons systeem.

“Om deze kinderen te kunnen helpen, moeten wij eerst leren, hoe we aan de behoeften van de kinderen in kindertehuizen kunnen voldoen – hun fysieke, mentale, maatschappelijke, educatieve, psychologische en geestelijke behoeften.”⁴⁸

De tweede stap is daarna het invullen van de nodige documenten en formulieren. De mensen moeten naar het bevoegde kantoor. In Slowakije is dat het Instituut van sociale en juridische kindbescherming en sociale zorg. Als zij hier komen, komt er een beambte, die helpt de formulieren in te vullen. Samen met hen bereidt hij hun dossier voor. Na de sluiting van hun dossier zal hij hun verzoek aan het

---

⁴⁶ DE BAAT, Mariska. BERG-LE CLERCQ, Tijne. Wat werkt in gezinshuizen?, august 2013, [online], [cit. 2015-3-25], p. 7 <[http://www.nji.nl/nl/\(311053\)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_Gezinshuizen.pdf](http://www.nji.nl/nl/(311053)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_Gezinshuizen.pdf)>

⁴⁷ Zij zijn de pleegouders, waar het kind bij opgroeit.

⁴⁸ 1. Krok: Rozhodnutie in *Úsmev ako dar*, [online], [cit. 2015-4-1], <<http://usmev.sk/nahradna-rodina#1-krok-rozhodnutie>>

Bureau van arbeid, sociale zaken en gezin in hun gewestelijke stad doorgeven. In dit bureau worden zij als aanvragers voor een soort van vervangende zorg geregistreerd.⁴⁹

Wij hebben al vroeger geschreven, hoe belangrijk het is de behoeften van de kinderen in kindertehuizen te leren kennen. Dat is **de derde stap** op de weg om pleegouder te worden.⁵⁰ In Slowakije bepaalt de wet de hoeveelheid opleiding voor mensen, die pleegouders willen worden,; §53 zákona 36/2005 Z. z. zákon o rodine (§ 53 wet 36/2005 wetboek, wet over familie).⁵¹ Er zijn verschillende geaccrediteerde programma's in de verschillende kantoren en organisaties.⁵² De organisatie *Úsmev ako dar* biedt ook een van deze programma's voor toekomstige pleegouders aan. Het gaat over een opleidingsprogramma PRIDE (Engels = trots). Het naam PRIDE bestaat uit de beginletters van woorden:

Parent (Ouder)

Resources (Middelen)

Information (Informatie)

Development (Ontwikkeling)

Education (Opvoeding)

Het programma PRIDE bestaat uit 30 uren, die over 9 ontmoetingen verdeeld zijn, meestal één keer per week. De vergaderingen worden in groepen gehouden (10–15 deelnemers). Drie individuele consultaties thuis bij de mensen vormen ook een onderdeel van dit programma. In het hele proces houden twee vakmensen zich met de mensen bezig, in groepen en ook individueel Zij begeleiden de mensen tijdens het ervaringsproces. PRIDE heeft zich in de loop van de jaren tot een volwaardig programma ontwikkeld.⁵³

De laatste - vierde stap is, dat de mensen van de organisatie *Úsmev ako dar* de pleegouders voor en na de aanneming van een kind begeleiden. Hoe dat gaat, heeft *Úsmev ako dar* in de programma's van deze organisatie, de Zelfhulpgroepen en Clubs voor pleegouders, beschreven. De doelen van deze groepen zijn voor het begin van de

---

⁴⁹ 2. Krok: Návšteva úradov in *Úsmev ako dar*, [online], [cit. 2015-4-1], <<http://usmev.sk/nahradna-rodina#2-krok-n%C3%A1v%C5%A1teva-%C3%BAradov>>

⁵⁰ Cesta od voľného miesta v srdci k vlastnému dieťaťu in *Úsmev ako dar*, [online], [cit. 2015-4-1], <<http://usmev.sk/nahradna-rodina>>

⁵¹ Zákon NRSR č. 36/2005 §53 Z. z. zákona o rodine

⁵² Zákon NRSR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele

⁵³ Program PRIDE in *Úsmev ako dar*, [online], [cit. 2015-4-2] <<http://usmev.sk/nahradna-rodina#3-krok-pr%C3%ADprava-program-pride>>

vergadering bekend. De inhoud van deze discussies is het voorzien in de actuele behoeften van de deelnemers.

Er zijn echter ook enkele voorwaarden, waaraan de mensen, die pleegouders willen worden, moeten voldoen. In Slowakije is het zo, dat de mensen een eindexamendiploma van de middelbare school moeten hebben. Zij moeten, als zij een universitaire opleiding hebben, minstens 40 uur, of anders 60 uur van een gespecialiseerd opleidingsprogramma afsluiten. Dit opleidingsprogramma kunnen de mensen in het Kantoor van de arbeid, sociale zaken en het gezin doen of in de drie geaccrediteerde organisaties: *Úsmev ako dar*, *Návrat* (Terugkeer) en *Miesto pod Slnkom* (de Plaats onder de zon).⁵⁴

Op de Nederlandse webpagina's is het proces voor de pleegouders ook in stappen verdeeld. **De eerste stap** is, dat de mensen een informatiepakket per internet moeten aanvragen of gratis bellen om dit informatiepakket aan te vragen. In dit pakket zit het één en ander aan informatie over het pleegouderschap en ook de informatie, wanneer in hun buurt een informatieavond plaats vindt. **De tweede stap** is daarna, dat de mensen de informatieavond bezoeken. Hier zijn pleegzorgbegeleiders en pleegouders, die graag op de vragen van de mensen, die de pleegouders willen worden, antwoorden.⁵⁵ Hier kunnen deze mensen zich tegelijkertijd als aspiranten voor het pleegouderschap aanmelden. **De derde stap** is, dat deze aspiranten een introductieprogramma moeten afsluiten. Dit introductieprogramma vindt in een groep plaats en er worden ook enkele persoonlijke gesprekken bij de aspiranten thuis met een medewerker van de pleegzorginstelling gehouden. Als deze medewerker vindt, dat de aspiranten geschikt zijn om pleegouders te worden, worden zij in het bestand van beschikbare pleegouders ingeschreven. Als **vierde stap** kunnen wij het wachten op het kind beschouwen. Het kind wordt alleen dan in een pleeggezin geplaatst, als het pleeggezin voor het pleegkind geschikt is. Daarom vinden er enkele persoonlijke ontmoetingen tussen het pleeggezin en het pleegkind plaats onder toezicht van een medewerker van de pleegzorginstelling. Ook worden er afspraken gemaakt over de begeleiding en de beoordeling na afloop van de plaatsing. In Nederland kunnen wij een **vijfde stap** zien en dat is, dat het gezin een zogenoemde pleegzorgbegeleider

---

⁵⁴ Cesta od voľného miesta v srdci k vlastnému dieťaťu in *Úsmev ako dar*, [online], [cit. 2015-4-1], <<http://www.usmev.sk/nahradna-rodina#1-krok-rozhodnutie>>

⁵⁵ Zo word je pleeggezin in Pleegzorg Vlaanderen, [online], [cit. 2015-4-3] <<http://www.pleegzorgvlaanderen.be/ik-wil-mijn-thuis-delen/pleeggezin-worden/zo-word-je-pleeggezin>>

krijgen. Dat is een maatschappelijk werker van de instelling die het pleegkind bij hen in huis heeft geplaatst. Deze pleegzorgbegeleider dient als verbinding tussen de pleegouders, het pleegkind en de biologische ouders en Bureau Jeugdzorg.⁵⁶

In Nederland zijn er, net als in Slowakije, enkele voorwaarden voor het pleegouderschap. Om pleegouder te kunnen worden, moeten mensen aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De mensen moeten minimaal 21 jaar oud zijn
- Zij moeten een stabiele leefsituatie hebben
- Zij moeten een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming krijgen

Hoewel er geen formele maximumleeftijd voor de pleegouders is, moet er een verschil per vorm van de pleegzorg worden gemaakt. Bij de kinderen, die alleen tijdelijk bij de pleegouders wonen of de kinderen die direct uit het gezin weg moeten, speelt de leeftijd een kleinere rol dan bij de kinderen, die jonger dan 4 zijn en langdurige pleegzorg nodig hebben.⁵⁷

In Nederland kunnen wij ook een interessante fenomeen zien. Het gaat over een **netwerkpleegzorg**, waarbij voor het pleegkind zorg bij verwanten en bekenden wordt gezocht. De webpagina over pleegzorg in Nederland schrijft, dat het voorbereidings- en selectieprogramma, dat eerder in deze tekst is beschreven, alleen geldt voor de mensen, die voor een onbekend kind willen zorgen. Ook de mensen, die voor een bekend kind willen zorgen, moeten een opleidingsprogramma afsluiten maar het is een beetje ander opleidingsprogramma dan de overige pleegouders hebben. De mensen, die voor een bekend kind willen zorgen, kunnen bijvoorbeeld een onderwijzer, leraar of ouders van een vriendje zijn. De webpagina, die zich met de pleegzorg bezighoudt schrijft dat meer dan een derde van de pleegkinderen in Nederland bij bekenden woont.⁵⁸

---

⁵⁶Pleegzorg Nederland, Zo word je pleegouder, [online], [cit. 2015-4-4], <<https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>>

⁵⁷Hoe word ik pleegouder? in Rijksoverheid, [online], [cit. 2015-4-5], <<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/hoe-word-ik-pleegouder.html>>

⁵⁸Pleegzorg Nederland, Zo word je pleegouder, [online], [cit. 2015-4-5], <<https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>>

5.5.Sanering van de bedreigde gezinnen - Instituten

Dit proces heeft het doel om de uit-huis-plaatsing van de kinderen uit de biologische gezinnen te voorkomen. Deze mogelijkheid kunnen zulke gezinnen gebruiken, waarin de kinderen niet in een directe bedreiging leven. Eén van de verschillende mogelijkheden biedt het Instituut voor de sociale en juridische kindbescherming en sociale zorg aan. Het betreft over een complex van methoden, waaraan in het principe ook het gezin actief kan deelnemen.

5.5.1. Globale beoordeling van het leven van de ouders en de kinderen

De eerste stap in dit proces is, dat het Instituut voor de sociale en juridische kindbescherming en sociale zorg globaal over het leven van de kinderen en hun ouders een rapport uitbrengt. Dat betekent dat een bepaalde medewerker van het Instituut eventueel een assistent voor het gezin zoekt voor relevante informatie over belangstellende onderwerpen (bijvoorbeeld de school, de gemeente, de arts en andere) over de situatie van het kind en het gezin en Hij overlegt met hen over de mogelijkheden om de problemen op te lossen.⁵⁹

5.5.2. Plan van het sociale werk

Het plan van het sociale werk bevat de globale waardering van de behoeften van het bedreigde kind, van de mate van bedreiging, de ontwikkeling van de werkers in het werk met het kind en zijn gezin, en de doelen van de sanering. Bij het maken van de plannen over het sociale werk wordt de nadruk op de ondersteuning van de participatie van het gezin gelegd. Het gezin wordt in het proces van de keuze van de diensten en programma's betrokken. Deze programma's helpen het gezin om zelf de juiste motivatie voor verbetering te ontwikkelen.⁶⁰

---

⁵⁹ PhDr. Litavská, Eva. e.a. 2013. Inovatívny model manažmentu sanácia rodín. [online]. Bratislava, 2013. [cit. 2015-4-16]. p. 21
<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovatívny_model_manažmentu_sanacie_rodiny.pdf>

⁶⁰ PhDr. Litavská, Eva. e.a. 2013. Inovatívny model manažmentu sanácia rodín. [online]. Bratislava, 2013. [cit. 2015-4-16]. p. 21
<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovatívny_model_manažmentu_sanacie_rodiny.pdf>

5.5.3. De realisatie van het plan van sociaal werk

De realisatie van het plan van het sociale werk veronderstelt de actieve participatie van het gezin en biedt de ondersteuning voor het gezin van de vakmensen van het multidisciplinaire team aan. De leden van het multidisciplinaire team zijn vooral de vakmensen, die met het gezin werken en met het gezin in contact zijn. Verder zijn er de vakmensen die al vroeger met het gezin gewerkt hebben en de nodige informatie voor het toekomstige werk hebben. Vaak hebben zij gewoon een goede relatie met het gezin. De basiskern van het werk met het gezin is **het sociale werk in het terrein en de sociale en educatieve raadgeving**, die effectief met andere methoden van het werk worden aangevuld:

- **Motivatiegesprekken met het doel om het gezin te ondersteunen in het proces van de realisatie van veranderingen**
- **Het programma voor de ontwikkeling van de ouderlijke vaardigheden** – hier kan het bijvoorbeeld gaan over zulke opleidingsprogramma's zoals PRIDE in Úsmev ako dar
- **Een netwerk maken** – Dit gaat over het netwerk van het brede gezin, burens, artsen, leraren en andere mensen die bij de verbetering van de crisissituatie in het gezin kunnen helpen
- **Het bemiddelen van de opleidingsprogramma's en diensten in een van de geaccrediteerde organisaties**
- **De begeleiding**⁶¹

5.5.4. De controle op de realisering van het sociale plan

Een bepaalde werker van het Instituut voor de sociale en juridische kindbescherming en sociale zorg onderzoekt of het gezin aan de realisering van het plan actief deelneemt en ook hoe deze realisatie wordt uitgevoerd. Als de geplande programma's en diensten niet door het gezin niet benut of het plan om andere redenen

---

⁶¹ PhDr. Litavská, Eva. e.a. 2013. Inovativny model manažmentu sanácia rodín. [online]. Bratislava, 2013. [cit. 2015-4-16]. p. 23
<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovativny_model_manazmentu_sanacie_rodiny.pdf>

zijn doel niet bereikt, moet de sociale werker op basis van deze bevindingen het volgende proces kiezen.⁶²

5.5.5. Globale beoordeling van het leven van de ouders en de kinderen

Na de periode die voor de realisering van de verbetering van de situatie in het gezin is uitgetrokken, komt er weer een globale beoordeling van het leven van de ouders en de kinderen. Als de sociale werker vindt, dat de situatie in het gezin gelijk blijft of de bedreiging van het kind nog groter is, kan deze sociale werker pleiten voor de uit-huis-plaatsing van het kind naar een van de soorten van vervangende zorg. Als de werker vindt, in tegenstelling tot de vorige variant, dat de situatie in het gezin verbeterd is, kan hij over de beëindiging van de sanering van het gezin beslissen.⁶³

5.5.6. Afloop van de sanering

Na de afloop van de succesvolle programma's en diensten wordt de sanering van het gezin beëindigd. De bepaalde werker van het Instituut voor de sociale en juridische kindbescherming en sociale zorg geeft de informatie over het einde van de sanering door aan alle betrokken instanties en vooral aan de gemeente, zodat de gemeente het gezin nog kan blijven controleren en eventueel enige preventieve diensten en raad kan aanbieden.⁶⁴

---

⁶² PhDr. Litavská, Eva. e.a. 2013. Inovatívny model manažmentu sanácia rodín. [online]. Bratislava, 2013. [cit. 2015-4-16]. p. 23
<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovativny_model_manazmentu_sanacie_rodiny.pdf>

⁶³ PhDr. Litavská, Eva. e.a. 2013. Inovatívny model manažmentu sanácia rodín. [online]. Bratislava, 2013. [cit. 2015-4-16]. p. 24
<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovativny_model_manazmentu_sanacie_rodiny.pdf>

⁶⁴ PhDr. Litavská, Eva. e.a. 2013. Inovatívny model manažmentu sanácia rodín. [online]. Bratislava, 2013. [cit. 2015-4-16]. p. 24
<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovativny_model_manazmentu_sanacie_rodiny.pdf>

5.6. Sanering van de bedreigde gezinnen - *Úsmev ako dar*

Wij kunnen zeggen, dat de vorige stappen in de sanering van het gezin door verschillende instituten en kantoren uitgevoerd worden en dat deze kantoren de gezinnen niet altijd verstandig omgaan. Daarom helpen vaak bij de sanering van de gezinnen de geaccrediteerde subjecten. Een van deze hulporganisaties, is *Úsmev ako dar*. In haar filosofie vinden wij een persoonlijke, betrokken houding voor de oplossing van de problemen in de gezinnen. Bij de sanering gaat de *Úsmev ako dar* van deze theoretische principes uit:

- **Respect voor het gezin**
- **Theorie van de relatieverbinding**
- **Psychosociale theorie over de ontwikkeling van het kind**
- **Filosofie en basisprincipes van het opleidingsprogramma PRIDE**
- **Kennis van de relevante wetgeving**
- **Principes van het teamwerk**⁶⁵

5.6.1. Respect voor het gezin

*“De kern van het sociale werk op dit terrein is eerbied voor alle leden van alle gezinnen.”*⁶⁶

Op basis van deze filosofie is het nodig, de gezinnen de mogelijke manieren voor de oplossing van hun probleem te laten zien en niet alleen bevelen te geven. Wij moeten hun zelfvertrouwen versterken door te verwijzen naar hun sterke eigenschappen.

5.6.2. Theorie van de relatieverbinding

Deze theorie spreekt over de hoofdrelatie tussen de moeder en het kind in het eerste jaar van het leven van het kind en over de nevenrelatie tussen de vader en het kind. De relatie tussen de vader en het kind zijn bijna zo belangrijk voor het kind in zijn eerste jaar als de relatie tussen de moeder en het kind. Ongeveer in het tweede jaar van het leven van het kind ontwikkelen zich de nevenrelaties tussen broers en zusters en ook

---

⁶⁵ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p.103

⁶⁶ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p.103

tussen het kind en het bredere gezin. In overeenstemming met deze kennis zoeken wij de diepere oorzaken van de crisis in het gezin en in het werk met het gezin accepteren wij en ondersteunen wij de wederkerige relaties van de kinderen met de leden van het primaire en het brede biologische gezin.⁶⁷

5.6.3. Psychosociale theorie over de ontwikkeling van het kind

Bij het maken van plannen en ook bij het directe werk met de kinderen leggen wij, met behulp van de psychosociale theorieën over de ontwikkeling van het kind de nadruk op de individuele houding, die rekening houdt met de individuele en ontwikkelingsmogelijkheden van het kind. In dit proces denken wij aan de psychosociale theorie van Erik H. Erikson, waarin er acht etappes in het leven van een mens zijn. In elke etappe kan de mens zich dankzij de externe prikkels en de wederkerige relaties, in zijn positieve of negatieve eigenschappen ontwikkelen.⁶⁸

5.6.4. Filosofie en basisprincipes van het opleidingsprogramma

PRIDE

Filosofie:

Wij kunnen het gezin verschillend definiëren, maar het is duidelijk, dat het belang van het gezin voor het kind onvervangbaar is.

Basisprincipes:

- **Ondersteuning voor de ontwikkeling van het kind**
- **Belang van de ouders en het gezin** – het weghalen uit het biologische gezin is altijd heel erg voor kinderen en wij doen ons uiterste best dat te voorkomen
- **Het belang van de ongelijksoortigheid en het behoren tot een cultuur**
- **Het beheersen van het verlies** – het is belangrijk voor iedereen het verlies te begrijpen en de ondersteuning aan te bieden

---

⁶⁷ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p.103

⁶⁸ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p. 104

- **Het belang van het teamwerk** – de behoeften van de kinderen in de bedreigde gezinnen zijn zo complexe, dat er geen ouder, sociale werker, pleegouder of andere werker die zelf kan invullen
- **Gezamenlijke training voor de aspirant-pleegouders en -adoptieouders**⁶⁹

5.6.5. Kennis van de relevante wetgeving

Hier gaat het over de verschillende wetten en verordeningen, die over de rechten en plichten van de ouders en kinderen spreken en eventueel over de rechten en plichten van de mensen, die aan de opleiding en opvoeding deelnemen.⁷⁰

5.6.6. Principes van het teamwerk

Het team zorgt voor twee of meer personen, die:

- Een gezamenlijk doel heeft
- Over de kennis, vaardigheden en principes beschikken, die de doelen en taken van het team helpen verwezenlijken
- Samen werken aan de realisering van de beslissingen van het team
- Doorlopend de vooruitgang in realisatie van de doelen en taken beoordelen
- Als het belangrijk is, samen de doelen en taken van het team kunnen veranderen en eventueel geheel nieuwe plannen kunnen maken⁷¹

---

⁶⁹ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p.106

⁷⁰ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p. 108

⁷¹ Prof. MUDr. Mikloško, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010.(2011), p.108

Conclusie en slotopmerking

Bij de keuze van dit thema ben ik van de veronderstelling uitgegaan, dat in Nederland net zulke kindertehuizen bestaan als in Slowakije. Na intensief onderzoek op het internet en ook na de communicatie per mail met enkele organisaties in Nederland heb ik vastgesteld, dat er geen vergelijkbare kindertehuizen in Nederland zijn. Deze trend naar vermindering van het aantal kindertehuizen zie ik ook in het Slowakije maar er is nog veel tijd nodig om tot een met Nederland vergelijkbare situatie te komen.

Tijdens het schrijven mijn bachelorscriptie moest ik eerst duidelijk verklaren, wat eigenlijk het begrip vrijwilligerswerk betekent. Deze verklaring heb ik volgens voorbeeld van het boek van Jiří Tošner en enkele andere boeken geschreven. Ik moest het vanuit verschillende gezichtspunten, bijvoorbeeld een historisch of tijdbesparingsgezichtspunt, verklaren. In dit deel heb ik ook over de karakteristieke gebieden, waarin het vrijwilligerswerk meestal wordt gedaan, en ook over de motivatie voor vrijwilligerswerk geschreven. Het tweede belangrijke begrip dat ik moest verklaren, is het begrip “vrijwilliger”. Wie is vrijwilliger en wie kan het worden. In dit deel schrijf ik ook over het aantal mensen, dat in het formele en informele vrijwilligerswerk werkt. Hiervoor heb ik de statistieken van Centraal bureau voor statistieken in Nederland gebruikt en voor Slowakije een onderzoek van Alžbeta Brozmanová-Gregorová.

Het derde deel bestaat uit de beschrijving van de organisatie *Úsmev ako dar* in Slowakije. Ik werk zelf in deze organisatie en heb alle informatie uit mijn eigen ervaring. Aan de programma's, waarover ik in het derde deel schrijf, heb ik deel genomen. Hier vind men de programma's voor hulp voor kinderen in de kindertehuizen en ook de programma's voor de gezinnen in de bedreiging.

In de vierde deel ging het om de vergelijking tussen de organisaties in Nederland en in Slowakije, maar hoe heb ik al in het begin van de conclusie, in Nederland is zo'n organisatie er niet. Er zijn verschillende organisaties, die zich op de kinderen richten en ook enkele organisaties, die de pleegouders helpen, maar niet zo'n organisatie als die, waar ik werk.

In de laatste, vijfde deel van mijn bachelorscriptie heb ik over de redenen voor de uit-huis-plaatsing van de kinderen naar de pleegouders geschreven. Ik heb het begrip pleegouderschap verklaard en het proces, hoe mensen pleegouder kunnen worden. Hier beschrijf ik ook de mogelijkheden voor de sanering van de bedreigde gezinnen door de kantoren en ook met behulp van de vrijwilligersorganisaties.

Ten slotte wil ik een opmerking geven. Volgens mij is het systeem van de jeugdbescherming in het Nederland beter dan in het Slowakije. De kinderen groeien vaker in de omgeving van een gezin op en niet in een instituut, waar zij te weinig liefde kunnen vinden. Voor hun gezonde ontwikkeling moeten zij een voorbeeld van een functionerend gezin hebben. In Slowakije heeft het proces van verandering van het systeem nog veel tijd nodig, omdat bij ons nog niet veel mensen weten, hoe zij deze kinderen kunnen helpen.

Resumé

Ve své bakalářské práci se zabývám dobrovolnickými organizacemi se zaměřením na děti z dětských domovů. Na začátku práce popisuji teoretické pojmy jako dobrovolnická práce, charakteristické oblasti a motivace pro dobrovolnickou práci. Dalším důležitým pojmem je dobrovolník. Ve své práci se zabývám nejen vysvětlením tohoto pojmu, ale rovněž charakteristickými rysy, které musí kvalitní dobrovolník mít. Dále pokračuji srovnáním zapojení lidí do formálního a neformálního dobrovolnictví na Slovensku a v Nizozemsku. Taktéž objasňuji pojem dobrovolnická organizace.

V praktické části se zabývám vybranou dobrovolnickou organizací ze Slovenska, *Úsmev ako dar*. Popisuji zde nejen hlavní myšlenku a historii této organizace, ale rovněž programy a projekty na podporu a pomoc pro děti v dětských domovech. Tato podpora se však nezaměřuje jenom na děti, nýbrž i na ohrožené rodiny těchto dětí.

Ve své bakalářské práci jsem chtěla srovnat organizaci *Úsmev ako dar* s obdobně zaměřenou organizací v Nizozemsku či v Belgii. Při kontaktu s nizozemskými organizacemi a hlubším poznáváním nizozemského systému jsem však přišla na to, že v Nizozemsku nemají dětské domovy v takové formě, jak je známe my. Na základě těchto informací nebylo možné porovnat dobrovolnické organizace, neboť v Nizozemsku se takto zaměřené organizace nevyskytují.

Poslední kapitola mé bakalářské práce je zaměřená na ochranu dětí v rizikových rodinách. Tato kapitola obsahuje objasnění pojmu rodina a zaměřuji se v ní rovněž na důvody odebrání dětí z biologických rodin. V systému pomoci dětem je důležité vytvořit pro ně rodinné zázemí. Proto popisuji postup nutný pro získání statutu profesionálního pěstouna v Nizozemsku a na Slovensku. Vždy je však pro děti lepší, když mohou vyrůstat u svých biologických rodičů. Z toho důvodu popisuji sanaci rodin, která probíhá pod dozorem příslušných úřadů. Tento proces dávám do kontrastu s procesem sanace rodin, při kterém je také přítomná dobrovolnická organizace.

Resümee

In meiner Bachelorarbeit beschäftige ich mich mit den freiwilligen Organisationen, die sich auf die Kinder in den Kinderheimen orientieren. Am Beginn meiner Bachelorarbeit beschreibe ich die theoretischen Begriffe als freiwillige Arbeit, die charakteristischen Gebiete der freiwilligen Arbeit und auch die Motivation, die für die freiwillige Arbeit grundsätzlich ist. Der weitere wichtige Begriff ist der Freiwillige. In dieser Bachelorarbeit beschäftige ich mich mit der Beleuchtung von diesem Begriff und auch mit den Wesenszügen, die der gute Freiwillige haben muss. Weiter vergleiche ich die Teilnahme der Menschen an der formalen und informalen freiwilligen Arbeit in der Slowakei und in den Niederlanden.

Im praktischen Teil meiner Bachelorarbeit beschäftige ich mich mit der gewählten freiwilligen Organisation in der Slowakei „*Úsmev ako dar*“ (Lächeln als Geschenk). Ich beschreibe die Idee und die Geschichte von dieser Organisation sowie die Projekte und die Programme für die Unterstützung und die Hilfe für die Kinder in den Kinderheimen. Diese Unterstützung orientiert sich nicht nur auf die Kinder, sondern auch auf die bedrohten Familien dieser Kinder. Meine Absicht ist, auf die Wichtigkeit der freiwilligen Organisationen bei der Arbeit mit den Kindern von Kinderheimen zu beweisen.

In dieser Bachelorarbeit wollte ich die Organisation *Úsmev ako dar* mit einer ähnlichen Organisation in den Niederlanden vergleichen. Bei dem Kontakt mit den niederländischen Organisationen und der tieferen Erkenntnis des niederländischen Systems erkannte ich, dass in den Niederlanden man keine solchen Kinderheime hat, wie wir sie kennen. Auf Grund dieser Informationen war es nicht möglich, die freiwilligen Organisationen zu vergleichen, weil es in den Niederlanden keine Organisationen mit dieser Orientierung gibt.

Das letzte Kapitel in meiner Bachelorarbeit richtet sich auf den Schutz der Kinder in den Risikofamilien. Dieses Kapitel beinhaltet auch die Erklärung des Begriffs Familie. Weiter in diesem Kapitel orientiere ich mich auf die Gründe, die zur Kinderentziehung aus den biologischen Familien führen. Im System der Hilfe für die Kinder ist es wichtig, ein Familienmilieu für sie zu schaffen. Deshalb beschreibe ich die Methode, wie die Menschen die Eltern von Beruf in den Niederlanden und in der Slowakei erreichen können. Immer ist es aber besser, wenn die Kinder bei den biologischen Eltern wachsen können. Auf diesem Grund beschreibe ich die Sanierung

der Familien, die unter der Aufsicht der zuständigen Behörden abläuft. Diesen Prozess stelle ich im Gegensatz zur Sanierung der Familien, bei dem auch die freiwilligen Organisationen anwesend sind.

Anotace

Jméno autora: Karina Masaryková

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: Vrijwilligerswerk met oriëntatie naar de vrijetijdsactiviteiten van kinderen

Anglický název bakalářské práce: Volunteering with focus on children's leisure time activities

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Kříž, PhD

Počet znaků: 78 695

Počet stran: 56

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: a) literární zdroje: 21

b) internetové zdroje: 16

Klíčová slova: Dobrovolník, dobrovolnická organizace, profesionální rodiče, ochrana dětí, Úsmev ako dar

Krátká charakteristika: Cílem této bakalářské práce je poukázat na důležitost dobrovolnických organizací při práci s dětmi z dětských domovů jakož i při ochraně a pomoci jejich rodin. Po vysvětlení potřebných teoretických pojmů budou v bakalářské práci popsány programy a projekty dobrovolnické organizace *Úsmev ako dar* zaměřené na děti v dětských domovech a jejich rodiny. Dále budou popsány důvody vynětí dětí z jejich rodin, postup při získání statutu profesionálního rodiče a sanace těchto rodin za asistence úřadů a asistence dobrovolnické organizace.

Bronnen

BAROKOVÁ, Katarína, Súčasná dobrovoľnícka činnosť na Slovensku [Bakalárska práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Pedagogická Fakulta. Katedra liečebnej pedagogiky, 2008. 48p., p. 11 Vedúci práce PaedDr. Hroznata Živný

BARTELINK, Cora. Uithuisplaatsing: wat werkt?, april 2011, [online], [cit. 2015-3-25] <[http://www.nji.nl/nl/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf](http://www.nji.nl/nl/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf)>

BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta. Marček, Eduard. Mračková, Alžbeta. Analýza dobrovoľníctva na Slovensku. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta Univerzita Mateja Bela, 2009, ISBN: 978-80-8083-844-7.

BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta. e.a. Dobrovoľníctvo – keď pomoc baví a zábava pomáha, Bratislava: ŠEVT, a.s. pre Úrad vlády Slovenskej republiky, 201. 52 p. ISBN 978-80-8106-049-6.

BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, Alžbeta e.a., Tretí sektor a mimovládne organizácie, Banská bystrica: Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2009, ISBN 978-80-8083-805-8

Mgr. BUNDZELOVÁ. Katarína, Dobrovoľnícke aktivity ako forma efektívneho využitia voľného času mladých ľudí [online] [cit. 2015-3-2] <http://rmpk.sk/dobrovolnictvo/Dobrovolnicke_aktivity_ako_forma_efektivneho_vyuziti_volneho_casu_mladych_ludi.doc. >

BÚTORA, Martin. BÚTOROVÁ, Zora. STREČANSKÝ, Boris. Aktívne občianstvo a mimovládny sektor na Slovensku, Bútor Bratislava: Včelí dom, 2012. 78 p. ISBN 978-80-970885-0-7

DE BAAT, Mariska. BERG-LE CLERCQ, Tijne. Wat werkt in gezinshuizen?, august 2013, [online], [cit. 2015-3-25] , <[http://www.nji.nl/nl/\(311053\)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_Gezinshuizen.pdf](http://www.nji.nl/nl/(311053)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_Gezinshuizen.pdf).>

GÁLISOVÁ, Ľubica. 2009. Aktívne zapojenie starších na Slovensku do spoločenského, verejného života v regiónoch in Senioři jako dobrovolníci–dobrovolníci seniorům. Holešov: TYPOservis, 2009,

HOUBEN-VAN HERTEN, Marieke. TE RIELE, Saskia. Vrijwillige inzet, 2011. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011. [Online] [cit. 2015-3-5]

<<http://www.cbs.nl/nr/rdonlyres/ca85a08e-6544-4511-ab42-bc8e48d61993/0/2011vrijwilligeinzet2010art.pdf>>

Prof. MUDr. MIKLOŠKO, Jozef .Ohrozená rodina na Slovensku, analýza kontextu vyňatia detí z prirodzeného prostredia v rokoch 2006 až 2010. Bratislava: Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, 2011. 194 p. ISBN: 978-80-970879-0-6.

LANGMAIER, J., Kňourková, M., Psychologie. Praha: Karlova univerzita, 1988

PhDr. LITAVSKÁ, Eva. e.a. 2013. Inovatívny model manažmentu sanácia rodín. [online]. Bratislava, 2013. [cit. 2015-4-16].

<http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovativny_model_manazmentu_sanacie_rodiny.pdf>

SOBOTKOVÁ, I., Psychologie rodiny. Praha: Portál. 2001. 173 p. ISBN 8071785598

SVIDROŇOVÁ, Mária. HRONEC, Štefan, Dobrovoľníctvo ako nástroj sociálnej inklúzie a formovania občianskej spoločnosti, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica [online] [cit. 2015-2-26]
<http://www.ef.umb.sk/dsr_2013/prispevky.html>

TOŠNER, Jiří. SOZANSKÁ, Olga. Dobrovoľníci a metodika práce s nimi v organizáciách. 2e druk Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-178-6,

TOŠNER, Jiří. ČECHOVÁ, Gabriela. e.a. Průvodce dobrovoľníctvím pro neziskové organizace, Praha: HESTIA – Národní dobrovoľnické centrum, 2003.

WOLKEROVÁ, Helena. e.a. Neziskový sektor na Slovensku – ekonomická analýza, Bratislava: S.P.A.C.E., 2000. 67. p ISBN 80-88991-02-1.

Zákon NRSR č. 406/2011 z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon NRSR č. 36/2005 §53 Z. z. zákona o rodine

Zákon NRSR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele

Internet

1. Krok: Rozhodnutie in Úsmev ako dar, [online], [cit. 2015-4-1],
<<http://usmev.sk/nahradna-rodina#1-krok-rozhodnutie>>
  2. Krok: Návšteva úradov in Úsmev ako dar, [online], [cit. 2015-4-1],
<<http://usmev.sk/nahradna-rodina#2-krok-n%C3%A1v%C5%A1teva-%C3%BAradov>>
- Anjelský program in Úsmev ako dar, [online] [cit. 2015-3-14]
<<http://www.usmev.sk/dobrovolnictvo/anjelsky-program>>
- Centrum podpory náhradného rodičovstva in Úsmev ako dar [online], juli 2013. [cit. 2015-3-16] <<http://www.usmev.sk/nase-projekty-a-programy/centrum-pre-nahradnu-rodinu>>
- Cesta od voľného miesta v srdci k vlastnému dieťaťu in Úsmev ako dar, [online], [cit. 2015-4-1], <<http://www.usmev.sk/nahradna-rodina#1-krok-rozhodnutie>>
- História in Úsmev ako dar, [online], mei 2013, [cit. 2015-3-11]
<<http://www.usmev.sk/o-nas/historia>>
- Hoe word ik pleegouder? in Rijksoverheid, [online], [cit. 2015-4-5],
<<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/hoe-word-ik-pleegouder.html>>
- Klub náhradných rodín in Úsmev ako dar, [online] [cit. 2015-3-17]
<<http://usmev.sk/nahradna-rodina>>
- Mladí dospelí in Úsmev ako dar, [online] [cit. 2015-3-14]
<<http://www.usmev.sk/mladi-dospeli>>Pleegzorg Nederland, Zo word je pleegouder, [online], [cit. 2015-4-5], <<https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>>
- Najmilší koncert roka in Úsmev ako dar, [online] [cit. 2015-3-16]
<<http://www.usmev.sk/nase-projekty-a-programy/najmils-koncert-roka>>
- Naše poslanie a filozofia in Úsmev ako dar, [online], mei 2013, [cit. 2015-3-9]
<<http://www.usmev.sk/o-nas/nase-poslanie-a-filozofia>>
- Od myšlienky k realite in Úsmev ako dar, [online], mei 2013, [cit. 2015-3-13] <
<http://www.usmev.sk/o-nas/historia#od-my%C5%A1lienky-k-realite>>

O dobrovoľníctve [Online], 2014, [cit. 2015-3-9]

<<http://www.dobrovolnictvo.sk/menu/2/10/o-dobrovolnictve>>

Program PRIDE in Úsmev ako dar, [online], [cit. 2015-4-2] <<http://usmev.sk/nahradna-rodina#3-krok-pr%C3%ADprava-program-pride>>

Stretnutie rodinného kruhu in Úsmev ako dar, [online] [cit. 2015-3-16] <
<http://www.usmev.sk/rodiny-v-ohrozeni>>

Zo word je pleeggezin in Pleegzorg Vlaanderen , [online], [cit. 2015-4-3]
<<http://www.pleegzorgvlaanderen.be/ik-wil-mijn-thuis-delen/pleeggezin-woorden/zo-word-je-pleeggezin>>